

Náš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

11. LETO / ŠTEVILKA 7

V CELOVCU, DNE 19. FEBRUARJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

„Vsi smo ustvarjeni enaki“

Pred 150. leti se je družini Lincoln na samotni kmetiji v Kentuckyju v Ameriki rodil fantič, ki so ga starši dali krstiti na ime očaka Abrahama. Iz otroka je postal mož, odvetnik, politik in predsednik Združenih držav. Iz dveh delov te širne dežele, industrijskega, naprednega severa in konzervativnega juga z velikimi plantažami, ki so jih obdelovali črni sužnji, je po strašni državljanski vojni, ki je prinesla sužnjem svobodo, postavil duhovne temelje za enotnost dežele. Postal je tako oče svojega naroda. Še v bojnem metežu, ko pa se je že zmagala nagibala na njegovo stran, je na vojaškem pokopališču v Gettysburgu izrekel zgodovinske besede: »... naši očetje so na tej celini dali življenje narodu, ki je spočet v svobodi in predan načelu, da so vsi ljudje ustvarjeni enaki.«

»Prišli smo, da posvetimo ta kos poljane kot poslednje počivališče za tiste, ki so dali svoje življenje zato, da bi narod živel. In prav in dostojno je tako. Toda v širšem pomenu, mi ne moremo posvečati, ne moremo častiti in proslavljati tega prostora. Junaški moške, živi in mrtvi, ki so se borili tukaj, so ga posvetili in temu moremo mi bore malo dodati ali odvzeti.

Svet se bo malo zmenil za naše besede in kratko časa se jih bo spominjal, toda ne bo mogel pozabiti dejanj teh mož. Zato je naloga tistih, ki smo ostali pri življenju, da njihovo doslej tako uspešno in plemenito začeto delo nadaljujemo in dovršimo.«

Kmalu nato so v prestolnici proslavljali zmago. Krogla morilca pretrgala Lincolnu nit življenja, toda za mrtvim truplom, ki so ga položili v grobnico, so ostala dejanja moza.

Časi so se spremenili, toda osnovna stremiljenja človeštva so ostala ista. Še vedno človek hrepeni po svobodi, še vedno in povsod zahteva enakost, si želi pravico in mir. Zato se tudi spominjamo tega moža, ki je v težkih časih kazal svojemu narodu in vsemu narodu in vsemu človeštvu pravo pot.

Njegove zgoraj omenjene misli so bile izgovorjene v hrupu vojne pred dobrim stoletjem, ko so se po blatnih kolovozih premikale trudne trupe pešev in je po travnikih v poskočnem diru hitela konjenica. Puška in top, pa še v večji meri boizen, so odločevali usodo vojn.

Iznajdbe so spremenile obličje zemlje, toda samo na zunaj. Znanost je premagala mnoge bolezni. Atomske bombe in rakete, pa niso zagotovile ljudem večje svobode, globlje pravičnosti, trajnejšega miru, ampak so samo povečale človekovo uničevalno moč, človekovo moč za prizadevanje zla. Prav zato so danes vprašanja pravice in krivice, enakosti med ljudmi in sporazumevanja med narodi toliko bolj pereča in zahtevajo pravilne rešitve, ki je vselej ista in jo je tudi nakazal Lincoln že pred 100 leti: »Naše zaupanje polagamo v ljubezen do svobode, ki jo je Bog vsadil v naša prsa. Naša najtrdnjša obramba je v ohranitvi duha, ki ceni svobodo kot skupno dediščino vseh ljudi, v vseh deželah, povsod.«

100-let je dolga doba in Avstrija je daleč od Amerike. V Kentuckyju najbrž ne vedo nič o Koroški in na Koroškem vemo malo o Kentuckyju. Vendar povsod žive enaki ljudje, ki jim je dal življenje isti Stvarnik in veljajo zanje isti osnovni zakoni. Ideali, za katere se je boril Lincoln so večni in tudi borba zanje traja naprej. Vsaka generacija si jih mora sama vedno znova priboriti. Je v bistu borba med slabim in dobrim, ki se pojavlja sedaj v tej, sedaj v oni preobleki. Tudi pri nas na Koroškem. Zato smo obnovili spomin na tega moža, ki se je pred 100 leti tam daleč preko velikega morja boril za večno, povsod veljavno resnico, da smo »vsi ljudje ustvarjeni enaki«.

Konferenca o Nemčiji - na Dunaju?

Veleposlaniki Združenih držav, Veliki Britanije, Francije in Zapadne Nemčije so v ponedeljek dopoldne predali v sovjetskem zunanjem ministrstvu odgovore svojih vlad glede sovjetskih predlogov o mirovni pogodbi z Nemčijo. V teh predlogih je bila vsebovana tudi ureditev berlinskega vprašanja. Note zapadnih velesil so bile sicer po besedah različne, po vsebini pa enake. To načelno edinost je dosegel ameriški zun. minister Dulles s svojimi posvetovanji v Londonu, Parizu in Bonnu.

Zapadne velesile so zavrnile sovjetski ultimatum glede Berlina in izjavile, da vztrajajo pri svoji pravici do uprave nekdanje nemške prestolnice, ter da se iz nje ne nameravajo umakniti pod sovjetskim pritiskom. Odklonjen je bil tudi sovjetski predlog, da bi mirovna konferenca za Nemčijo bila v Pragi ali Varšavi. Po drugi strani pa zapadni odgovor ne zapira vrat za sporazum in predlaga, da bi se naj ta konferenca vršila v Ženevi ali pa na Dunaju ter da bi naj na njej kot opazovalci sodelovali predstavniki obeh nemških vlad, to je zapadnonemške v Bonnu in vzhodnonemške v Pankowu.

Bonn in Pankow le opazovalca

Kljub seriji odklonitev pa predstavlja sedanjí zapadni odgovor bistveni odmik od dosedanje zapadne politike glede Nemčije. Doslej je Zapad vztrajno zahteval, da je treba najprej izvršiti po vsej Nemčiji (vzhodni tudi) svobodne volitve in da bi naj šle z enotno vlado za vso Nemčijo, ki bi izšla iz teh volitev, zmagovalci druge svetovne vojne sklenili mirovno pogodbo. Praktično bi to pomenilo za Sovjetsko zvezo izgubo vseh pridobitev druge svetovne vojne, kajti jasno je, da bi se tako zedinjena Nemčija politično in vojaško orientirala na Zapad, vsaj začasno. Po drugi strani bi pa z odpadom Vzhodne Nemčije ves sovjetski satelitski sistem v Vzhodni Evropi bil ogrožen v temeljih.

Tudi pristanek bonnske vlade, da ob enem z zastopniki pankowske vlade sede za isto konferenčno mizo kaže, da so si v Bon-

nu prišli na jasno o realnih možnostih nemške politike in da je v sedanjih razmerah združitev obeh Nemčij neizpolnjiv sen.

V ozadju sedanje nemške krize je brez dvoma še vedno načrt Atlantskega pakta za atomsko oborožitev Zapadne Nemčije. To bi v sedanjem vojaško političnem ravnotežju na svetu pomenilo bistveno spremembo.

Oboroženi Nemci - nevarnost vojne

V tem primeru bi Zapadna Nemčija mogla sama zaplesti svet v novo svetovno vojno. V Vzhodni Nemčiji namreč tli naprej pod videzom zunanjega miru globoko nezadovoljstvo s komunističnim režimom, in prav lahko bi znova izbruhnil masovni upor, kot smo ga leta 1953 doživeli v Vzhodnem Berlinu. Takrat je neoborožena Zapadna Nemčija morala križem rok gledati, kako so sovjetski tanki in topovi razganjali delavce. Toda ako bi bila najmoderneje oborožena, bi pod vodstvom svojega še vedno prvovrstnega oficirskega kadra brez dvoma priskočila »bratom v sili na pomoč« in to z vsemi sredstvi, tudi z raketami in atomskimi bombami. In vojne v Evropi ni moč omejiti kot kake spopade na Srednjem ali daljnem Vzhodu. Dve svetovni vojni v dobi ene generacije sta dokaz zato.

Zato govorjenje o resni nevarnosti danes ni iz zraka vzeto, toda dejstvo, da se državniiki še pogajajo, nas navdaja z zaupanjem, da se ena in druga stran zavedata resnosti položaja in znali skupno preprečiti — skupno nesrečo.

Ciper postane samostojna država

Po treh letih nemirov, bombnih napadov po mestih, bojov z uporniki po hribih sredozemskega otoka Cipra, lahko sedaj Angleži, gospodarji otoka, ki je njihova kronska kolonija, gledajo v bodočnost z upanjem na mir. Na tem otoku biva prebivalstvo, ki šteje 527.000 duš. Od tega so 4/5 grškega pokolenja, 1/5 pa turškega. Grško prebivalstvo si želi zedinjenje z matično državo, čemur se pa odločno upira turška manjšina, ki se boji, da bi v tem primeru bila izročena na milost in nemilost večini.

Otok ima za seboj pestro zgodovino, ki sega v davno preteklost. V vseh časih je igral kot vojaška postojanka. V srednjem veku je bil oporišče križarjev, ki so pohajali v Sveto deželo, da jo osvobodijo neverniškega jarma. Dolga stoletja je bil temeljno oporišče turške sile v Sredozemlju in iz tistih časov izvira sedanja turška manjšina na otoku.

Po propadu otomanskega cesarstva so otok zasedli Angleži. Postal je steber njihove pomorske moči v vzhodne Sredozemlju ter važno vojaško oporišče, iz katerega je Velika Britanija mogla vselej odločilno posegati v dogodke na Bližnjem vzhodu, v deželah, kjer teče petrolej obilneje kot voda.

Toda dve svetovni vojni sta britansko moč v Sredozemlju omajali in izrinjena je bila z Bližnjega vzhoda. Ciper je v vojaškem pogledu za Angleže izgubil vrednost, v političnem pogledu pa je postal velika obremenitev. Toda kar tako se ga niso mogli znebiti, kajti priključitvi k Grčiji se je z vsemi silami upirala Turčija kot zaščitnica svoje manjšine na otoku. V zadnjih

dveh letih je Ciper temeljito skalil razmerje med Grčijo, Turčijo in Veliko Britanijo, obenem pa je znatno oslabil južno krilo Atlantskega pakta, čigar članice so vse tri države. Prizadet je bil tudi Balkanski pakt, ki so ga sklenile Jugoslavija, Grčija in Turčija.

Po daljših posvetovanjih so pa sedaj grški in turški državniiki v Švici prišli do sporazuma, po katerem naj postane otok samostojna država s posebno zaščito za manjšino, dočim naj angleška vojaška oporišča obdrži Velika Britanija, kot predstavnik Atlantskega pakta, kajti to zaveznitvo pod ameriškim vodstvom je naravni dedič pozicij nekdanjega angleškega imperija v tem delu sveta. Sporazum Grčije in Turčije kaže, da se odgovorni politiki obeh držav zavedajo nevarnega obdobja v mednarodni politiki. Te dni so v Londonu zaključna pogajanja, ki naj poravnajo še zadnje sporne zadeve.

Zasedanje manjšinskega odbora v Beogradu

(AI) Iz Beograda poročajo, da se je začelo zasedanje mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora za varstvo manjšin. Ta odbor je bil upostavljen na temelju Londonskega sporazuma iz leta 1953. Delovni spored obsega v glavnem štiri točke:

1. uradna raba manjšinskih jezikov v pisanem in ustnem občevarju z upravnimi in sodnimi oblastmi;

2. dvojezični napisi v javnih ustanovah ter imena krajev in cest na področju, čigar meje določa Londonska spomenica o sporazumu;

Prošnja prijateljem

Današnji številki »Našega tednika-Kronike« je priložena poštna položnica (Erlagschein). Prosimo, da se je takoj poslužite in plačate naročnino za tekoče leto 1959 in sicer vsaj za 6 mesecev, kar znaša 30.— šil.; če pa morete, pa za vse leto, to je 60.— šil.

Stroški za izdajanje lista se iz leta v leto večajo in v zadnjem času je skrajšanje delovnega časa na 45 ur tedensko prineslo novo podražitev.

Vsem naročnikom, ki so naročnino že poravnali se prav lepo zahvalimo, tiste pa, ki nam jo še dolgujejo za nazaj, prosimo, da jo čimprej poravnajo.

List je postal v teku let zvest obiskovalec naših družin, vasi in fara. Spremlja jih v dobrem in slabem, poroča o veselih in žalostnih dogodkih, nudi pestro branje, prinaša poročila iz tujih krajev in seznanja vas s položajem na svetu.

Zato je vaš resnični prijatelj in ta prijatelj ima tudi svoje težave. Zato prosimo vse tiste, ki zmorejo, da pri izpolnjevanju položnice za naročnino še primaknejo nekaj zraven za tiskovni sklad. Za vsak dar vnaprej Bog plačaj, ker smo prepričani, da vaš »Tednik« ne trka zastoj na vašo dobra srca!

Kdor hitro da, dvakrat da, pravi naš narodni pregovor.

Uprava

- K R A T K E V E S T I -

Ustanovitev »Zveze domovini zvestih vojakov Avstrije« (»Bund der heimattreuen Soldaten Österreichs«) je prepovedalo zvezno notranje ministrstvo. V svoji utemeljitvi odloka pravi, da predložena pravila niso bila v skladu z društvenim zakonom, ker je bilo iz njih razvideti, da gre za organizacijo, ki bi temeljila na nacionalsocialistični miselnosti ter bila zgrajena po vzorih nacističnih organizacij. In kaj pa druge podobne »heimattreue« organizacije, ki že obstoje in nemoteno delujejo na Koroškem?

Prva žrtev atomskega topa. Pri povratku z velikih zimskih manevrov ameriške vojske v zapadni Nemčiji je pri Hellabrunnu posebno motorno vozilo, ki prevaža atomske topove zaradi slabih zavor začelo drseti in se zaletelo v neko drugo vozilo te vrste, ki je tudi imelo naložen isti tovor. Atomski top je 26 metrov dolg in tehtal 85 ton. Pri trčenju je nastal požar, a 19-letnega vojaka ki je vodil eno izmed obeh orjaških vozil, je na mestu ubilo. Nadalje je bil zdroljen nek osebni avtomobil in obe goreči atomski vozili sta drsela naprej ter se zaleteli v nek civilni avtomobil, pri čemer pa je bil poškodovan samo en potnik. V zmešnjavi je bil poškodovan še en tovorni avtomobil. Skupno škoda, ki je pri tej seriji nesreč nastala, cenijo na več milijonov šilingov.

Politični teden

Po svetu . . .

Zdravniška poročila odločujejo v svetovni politiki

Po svojem bliskovitem potovanju v Evropo je ameriški zunanji minister John Foster Dulles podal poročilo svojemu predstojniku državnemu predsedniku Eisenhowerju. V razgovorih v Londonu, Parizu in Bonnu je ameriškemu politiku uspelo, da je svoje angleške, francoske in zapadno-nemške kolege prepričal o nujnosti enotnega nastopa proti Sovjetski zvezi, po drugi strani pa je predvsem Nemce moral pripraviti do elastičnejših stališč v postranskih zadevah, kajti nepopustljiv mora biti Zapad samo v bistveni stvari, to je, ne sme se pustiti ostrašiti po sovjetskih manevrih okrog Berlina ter opustiti v zadnji vojni pridobljene pozicije, na katerih sloni sedanje svetovno politično ravnotežje. Ta naloga mu je v glavnem uspela, kar kažejo vsebinsko enotne note, s katerimi so te dni zapadne sile odgovorile na sovjetske predloge glede miru z Nemčijo in ureditve berlinskega vprašanja, o kateri poročamo izčrpnije na l. strani.

Po tem opravljenem delu pa je sedaj 71-letni Dulles moral leči v bolniško posteljo. Sprva je bilo slišati, da gre le za manjšo trebušno operacijo, kasneje pa so zdravniki izjavili, da ameriški zunanji minister bolcha na raku. Ali je ministrova bolezen ozdravljiva ali ne, se bo šele pokazalo v prihodnjih tednih. Prav tako bo šele po opravljenih zdravljenjih moč reči, ali bo Dulles mogel zopet prevzeti svojo naporno in odgovorno službo, ki jo vrši že 7 let. Vsekakor je Dullesova bolezen svetovno političnega pomena, kajti on je bil tisti, ki je oblikoval politiko prve velesile sveta. Spada brez dvoma med najbolj znane, pa tudi najbolj na vzhodu osovražene in hkrati na zapadu zelo priljubljene politične osebnosti. Ta bivši odvetnik združuje v sebi izredne kvalitete, ki jih nekatere manjše napake ne zasenčijo. On je bil oče odločne politike, kateri se je treba zahvaliti, da v zadnjih letih komunizem ni mogel razširiti svoje oblasti na nekatere predele svobodnega sveta, po katerih je že stegoval roko.

Nova vlada v Italiji

Pred dobrimi 14 dnevi je italijanski ministrski predsednik Amintore Fanfani podal ostavko, ker je prišel do zaključka, da v danih razmerah ne more več vladati naprej. Podjetni profesor gospodarskih ved na katoliški univerzi v Milanu si je bil zastavil obsežen program socialnih in gospodarskih reform, s katerim bi v naši južni sosedbi odpravil poslednje ostanke fevdalizma in izravnal globoke razlike med posameznimi sloji ter vsemu prebivalstvu zagotovil vsaj skromno blagostanje. Njegovi načrti so naleteli predvsem na odpor v lastni demokrasko-krščanski stranki, ki poleg delavstva in malega meščanstva združuje tudi imovite kroge. Ti bi z novimi reformami bili nujno prizadeti. Zato so eksponenti teh krogov v parlamentu delo vlade zavirali s tem, da so pri tajnih glasovanjih

glasovali proti zakonom, ki jih je predlagala vlada, kadar pa je prišlo do vprašanja zaupnice vladi, pri kateri se glasuje javno, pa so brumno glasovali za Fanfanija. Položaj je nato postal še bolj kompliciran zaradi sklepa levičarske socialistične stranke pod vodstvom Pietra Nennija, ki se je po več kot desetletnem sodelovanju s komunisti otrsela komunističnega varuštva in izjavila, da bo vodila lastno politiko. Del desničarskih socialistov, ki je doslej podpiral Fanfanija, je prebegnil k Nenniju in tako se je Fanfani znašel brez večine, dočim bi odkrita povezava z Nennijem, s katerim Fanfani deli nekatera mnenja o socialnih vprašanjih, vodila v razkol v krščansko demokratski stranki. V tem brezizhodnem položaju je potem Fanfani odstopil. Mandat za sestavo vlade je dobil zmerni Antonio Segni, tudi univerzitetni profesor, ki je sestavil začasno vlado iz samih demokristjanskih politikov. Ta bo sedaj v parlamentu odvisna od dobre volje drugih strank. Splošno mnenje je, da je odstop Fanfanija, ki je zbral okrog sebe vrsto mladih idealistov, začel dobo nove globoke politične krize v Italiji. Po eni strani preže komunisti na ugodno priložnost, da nastali položaj izkoristijo za utrditev lastnih razrahljanih pozicij, po drugi strani se pa desničarji ozirajo po novem „vodji“, velika masa v sredi pa si pravi: Da bi imeli pri nas vsaj kakega De Gaulla, ki ga pa — morda na srečo — ni.

. . . in pri nas v Avstriji

Težki topovi grme na Dunaju

med obema koalicijskima zaveznikoma, ki sta si pri vladi zopet skočila v lase, potem, ko je že izgledalo, da bo vendarle zavladal mir in da bo moč rešiti nekatera nujna vprašanja, ki terjajo ureditve. Na plan je stopil sam zvezni kancler ing. Raab in v nekem govoru obdoližil socialiste, da z notranjo opozicijo onemogočajo in zavlačujejo delo vlade. Z mrkim obrazom je dejal, da ni nikjer zapisano, da bi volitve morale biti šele v jeseni. S tem je dal socialistom razumeti, da utegne večinska stranka povzročiti predčasni razpust parlamenta in razpis volitev že spomladi. Kancler očividno strelja s težkimi topovi, kajti znano je, da se socialistom ne mudi preveč na volitve. Minister Helmer, ki zastopa šefa socialistične stranke dr. Pittermanna (ta se sedaj mudi na obisku v Ameriki), je v odgovor na kanclerjeva izvajanja dejal, da bi razpis volitev pred potekom sedanje mandatne dobe bil prelom dane besede, iz česar je moč sklepati, da so se kaj podobnega res dogovorili v koalicijskem odboru. Tako so se sedaj naenkrat znašli brez prave možnosti za delo razni pododbori, ki so bili ustanovljeni na temelju koalicije in imeli za nalogo, preučitev raznih važnih zadev, ki bi jih potem naj vlada predložila parlamentu v obliki novih zakonov. To so: nova postava o kmetijstvu, preureditev predpisov o gradnji stanovanj in izdaja ljudskih delnic.

Socialisti bi glede teh zadev bili pripravljeni deloma popustiti zahtevam OeVP, ako bi slednja pokazala več razumevanja za nekatere njihove težnje. Med temi je posebno povišanje voznin na železnicah ter

nekaj drugih, ki so manj važne. Glede teh pa OeVP noče nič slišati o popuščanju.

Ultimat kmetijskih organizacij

Med temi zadevami je brez dvoma najvažnejša postava o kmetijstvu, ki je že dalj časa pripravljena, pa je doslej vedno bila odložena zaradi odpora socialistov. Ta zakon bi namreč vendar enkrat zagotovil rentabilnost našemu poljedelstvu ter mu nudil zaščito pred inozemsko konkurenco. Kmetom bi naj bile zagotovljene take cene, ki bi mu omogočile vsaj kritje njegovih pridelovalnih stroškov. To bi seveda imelo za posledico zvišanje sedaj prenizkih cen glavnih kmetijskih proizvodov. Plačati bi jih morali v glavnem meščani in delavci, ki tvorijo pretežni del pristašev te stranke. Vendar to ni edini razlog za neuspeh dosedanjih prizadevanj glede ureditve kmetijstva. Tudi v OeVP sami gotovi krogi niso preveč navdušeni za zvišanje kmetijskih cen. So to sicer maloštevilne, a zelo vplivne skupine veleindustrijev in finančnikov, ki pa razpolagajo z velikimi mošnjami, iz katerih kane včasih kaj tudi v strankino blagajno. Ti vedo, da bi vsako zvišanje cen kmetijskih pridelkov imelo za posledico zahteve delavcev po zvišanju plač, kar bi precej izpraznilo njihove sedaj tolste mošnje. Zato se ti krogi ne pretegnejo za zahteve kmetov in so le presrečni, če morejo zvrčiti krivdo na socialiste. Tako se je storila neke vrste kapitalistično-socialistična koalicija v sami vladni koaliciji, ki je naperjena proti kmetom. To so sedaj spoznali tudi vodstveni organi OeVP-jevske kmetijske organizacije »Bauernbunda« in stavili lastni stranki ultimativno zahtevo, da stranka v roku 3 mesecev nekaj ukrene glede kmetijskega zakona. Ker smo pred volitvami, se bo sedaj OeVP le morala za zahtevami uporne kmečke organizacije, ki ji daje največje število glasov resno pečati, kajti »kmečki upor« bi ji pri volitvah bil zelo nevaren. Za volitve je sicer potreben denar, na koncu koncev pa so odločilni glasovi.

Zdravniki ne bodo stavkali

Pri nas na Koroškem pa smo zopet srečno prestali »vojno nevarnost«. Zdravniki in bolniške blagajne so si bili že dalj časa v laseh zaradi honorarjev, kajti zdravniki so zahtevali 20% zvišanje plačil za oskrbo, ki jo nudijo bolnikom. Pičlih 24 ur preden bi se naj začela napovedana stavka zdravnikov, sta pa predstavništvi obeh bojnih strank na mirovnem posvetovanju pod predsedstvom deželnega glavarja Wedeniga pokopali bojno sekuro in pokadili pipo miru. Sklenjeno je bilo začasno zvišanje zdravniških honorarjev za 14%, a prihodnje leto jih bodo povišali še za nadaljnjih 6%, ako bodo bolniške blagajne mogle prihraniti potrebno vsoto denarja za te povečane izdatke. Med zdravniki in blagajnammi je bil dosežen »gentlemen's agreement« (gosposki sporazum) v tem smislu, da bodo zdravniki blagajnam pomagali štediti pri predpisovanju zdravil in odrejanju zdravljenja v bolnicah, ki bo omejeno le na neobhodno potrebne primere. Tako bodo tobak za mirovno pipo med zdravniki in bolniškimi blagajnammi zopet plačali zagotovanci, kadar bodo bolni. Sicer pa je že v tradiciji »gosposkih sporazumov«, da gredo na račun revežev. Ni menda tudi slučaj, da je bil sporazum sklenjen baš v postu, saj je znano, da je post najcenejše zdravilo.

ga, ker niste prišli na svet v neki določeni domovini. Ali je vama, mladeniča, bilo res že unaprej usojeno, da morata omahniti v grob, še preden sta dopolnila to, kar edino more dati smisel vajinemu rojstvu: da skupaj živita? Kako dolgo bi lahko še bilo vajino življenje, kako obilne sadove bi še lahko obrodilo, vidva sta si ga pa eden drugemu uničila, ker sta mislila, da govorita različne jezike.«

»Toda midva v resnici govoriva drugače . . .« je rekel eden v svojem poslednjem zemeljskem naponu, toda takoj je umolknil, kot da bi se zavedel neumestnosti svoje pripombe.

»... ako hočeta govoriti o minljivih rečeh, o vaših napuhih in strasteh, o vaših napakah in pregrehah, potem da. V vaših nemih, a najlepših trenutkih, takrat, ko sta bila v resnici to kar sta, sproščena oklepov življenjskih slučajnosti, in sta v vajini goli lepoti prišla k meni, pa nista ničesar vedela o smešnih razlikah, ki eno in isto bitje po le nekaj mojih korakih drugače imenujejo in si iz tega prisvajajo strašno pravico nad življenjem.

Morda bi pod znamenjem druge zvezde

vajino srečanje bilo obema v blagoslov; dva mlada človeka, voljna združiti se v plemenitem prijateljstvu. Vsak bi lahko mirno govoril v svojem jeziku, ako ne bi bila strupa, ki vama je bil ponujen. Zakaj nista bila trdnjša, zakaj nista bila modrejša. Pomislita na prijateljstvo dveh mladeničev kot sta bila vidva, postavna po telesu, stanovitnega srca in bistrega duha! Kako mnogo bolje bi lahko služila vašim svojcem, če bi živela v prijateljstvu, živela bi sebi v veselje, osrečila bi lepe neveste, ustvarjala zdrave otroke, zadovoljne rodove, ki bi jih napolnjevala z dejanji trajne vrednosti.

In ko je minil čas vajinega srečanja, ali ne bi bil tak vajin povratek plodnejši kot pa sedaj, ko sta se vrnila na ramah vajinih jokajočih tovarišev? Saj to je lepa legenda, ki pa le malo časa živi.

Obema bodi odpuščen zaradi dveh drugih mladeničev, ki vama ne bosta sledila na poti bridke nesreče; že na zemlji bosta našla pot eden do drugega in ne bosta čakala, da jima šele jaz odprem oči. Morda še niti ne ležita v zibelkah, toda nekega dne bosta rojena in ona dva bosta očeta mirnejšega in srečnejšega rodu.«

SLOVENC

doma in po svetu

Prosvetna centrala v Gorici

Goriška prosvetna društva so ustanovila svojo osrednjo organizacijo, ki se imenuje »Zveza slovenske katoliške prosvete«. Za prvega predsednika nove organizacije je bil izvoljen prof. Mirko Filej. Na ustanovnem obnem zboru nove organizacije je prof. dr. Anton Kacin v daljšem govoru orisal veliko kulturno tradicijo Gorice v minulih desetletjih. Prav posebej pa je omenil veliko delo, ko ga je svojčas opravil sedaj že pokojni Filip Trčelj kot tajnik takratne osrednje kulturne organizacije. V prof. Fileju je našel vrednega naslednika, ki bo gotovo s svojim mladostnim elanom, vedrim nastopom in pogumno delavnostjo dal goriškemu prosvetnemu življenju novega poleta.

40-letnica Slovenskega gledališča v Ljubljani

Dne 6. februarja pred 40 leti se je prvokrat dvignil zastor ljubljanskega dramskega gledališča in z njega je prvikat zadonela beseda v slovenskimi. Igrali so Jurčičevega »Tugomirja« in ostro so do nele izklesane pesnikove besede:

„Trd bodi, neizprosen, mož jeklen . . .“

Začela se je plodovita doba slovenskega Narodnega gledališča, ki se je iz skromnih začetkov razvila v gledališče na mednarodni višini, kot je dokazala vrsta gostovanj v tujini, ki so lani dosegla svoj vrhunec v sijajno uspehi uprizoritvi Cankarjevih »Hlapcev« v Gledališču narodov v Parizu. Sprva je bilo zanimanje za gledališče v slovenski prestolnici majhno, saj je doživela vsaka igra komaj 5—6 ponovitev. Danes ponove eno igro povprečno 20—25 krat. Moč, ki je v dobi med obema vojnima največ storil za razmah gledališča je bil njegov dolgoletni intendant, pesnik Oton Župančič, kateremu slovenski narod dolguje tudi vrsto mojstrskih prevodov tujih del, med katerimi je treba v prvi vrsti omeniti angleškega velikana Shakespearea in francoskega satirika Molièreja. Iz mestnih salonov pa je igralska umetnost prav po posredovanju ljubljanskega Narodnega gledališča našla tudi pot med ljudstvo. Ob vzoru tega poklicnega gledališča so potem prosvetna društva in igralske družine po trgih in vaseh uprizorjale tudi dela visoke umetniške vrednosti, tako da je celo Shakespearejev Hamlet postal pri Slovencih ljudska igra.

Švicarski narodoslovec o Slovencih

Na univerzi v Zürichu je imel univ. prof. Richard Weiss v študijskem letu 1957—58 vrsto predavanj o slovenski ljudski kulturi. O tej so razpravljali tudi v profesorjevem seminarju. Materijal za predavanja in podrobne študije si je švicarski učnjak izpopolnil z obiski slovenskega ozemlja. Med drugim je s svojimi slušatelji obiskal Spodnjo Štajersko, panonsko-alpske predele Slovenije in slovenski del Koroške.

Slovenec svetuje ameriškemu parlamentu

Ameriški senat je imenoval dr. Bogumila Vošnjaka, bivšega jugoslovanskega poslanika v Pragi, ki se je po drugi svetovni vojni naselil v Združenih državah in slušbuje v »Kongresni knjižnici« v Washingtonu, za svojega začasnega svetovalca v begunskih zadevah. Da izvrši prejeto naročilo, je dr. Vošnjak obiskal glavna begunska taborišča v Evropi, predvsem v Italiji, Avstriji in Trstu, nakar se je vrnil v Ameriko in predložil senatu poročilo, ki bo služilo za orientacijo poslancem in senatorjem pri pripravljanju zakonov o sprejemu beguncev v Združene države.

Živahno kulturno in versko življenje v Kanadi

V začetku decembra so imeli v slovenski župniji v Torontu (Kanada) luriško tridnevno, ki jo je vodil prevz. škof dr. Gregorij Rožman. Ob tej priložnosti so tudi slovenski otroci v ustrejni starosti pristopili k prvemu svetemu obhajilu.

Katoliško prosvetno društvo »Baraga« pa je v župnijski dvorani uprizorilo Meškovo misterij »Henrik, gobavi vitez«, ki ga v teh mesecih večkrat vidimo tudi na naših koroških odrih.

Umril je slikar France Pavlovec

Minuli četrtek je v Ljubljani nenadoma umrl slikar France Pavlovec, ena izmed najznačilnejših slovenskih umetniških osebnosti v dobi med obema vojnima. Rodil se je leta 1897 v Ilirski Bistrici. V prvi svetovni vojni je prišel na rusko fronto, kjer je bil ujet in odpeljan v ujetništvo. Prepotoval je vso Rusijo, Anglijo, Francijo in Italijo. Po prvi svetovni vojni se je naselil v Storžičah pri Ljubljani, kjer je ostal do smrti. Ves je živel za slikarstvo. Njegova ljubezen je veljala pokrajinam. Začel je še kot učenec velikih slovenskih impresionistov, vendar je kmalu našel lastni umetniški izraz, ki ga odlikuje mehak poetični navdih.

Josef Friedrich Perkonig:

Dva brata

V svojem romanu iz plebiscitne dobe »Patrioten« je Josef Friedrich Perkonig zapisal naslednje besede, ki jih govori Stvarnik in Večni sodnik dvema mladeničema, Slovencu in Nemcu, ki sta v medsebojnem boju našla smrt:

»Neumna mladeniča«, je spregovoril oče predse, ne da bi se obrnil k nemu ali drugemu, kot da graja še neštevilno množico drugih mladeničev, »dano vama je bilo življenje, zato da bi ga modro in preudarno uživala, sebi v veselje in blagoslov. In kaj sta vidva počela, kaj sta naredila iz njega? Ponesla sta ga na tržnico abotnosti, barantala sta z njim in končno sta ga pred časom zapravila.«

»Za slavo domovine . . .« je dejal eden.

»Za čast domovine . . .« je dejal drugi.

»Kako čudne izgovore ste vi ljudje izmislili za pomanjkljivosti vašega srca? Ko je bila ustvarjena zemlja, se to ni zgodilo zato, da bi se med seboj razdvajali. Toda vi ste zemljo razdelili v različne domovine in se potem med seboj pobijate zaradi te-

Resnica o razmerah na Koroškem

V dunajskem tedniku „Das Tagebuch“ je prof. Helmut Scharf, ki poučuje na celovškem učiteljski, priobčil članek o šolskih razmerah na Koroškem, ki se prijetno razlikuje od večine sestavkov v nemškem časopisju po tem, da obravnava ta sporni predmet stvarno in s psihološkim razumevanjem.

Uvodoma ugotavlja, da pomeni odlok deželne glavarja o odjavah od slovensčine, ki je bil izdan pod vplivom šolskih stavk v nekaterih krajih na Koroškem, dejansko ne le resno ogrožitev pravice, ki so manjšini zagotovljene v državni pogodbi, temveč tudi spodkopavanje narodnostnega miru v deželi.

Potem ko kratko označi argumente nemško nacionalnih krogov v prid glavarjevega ukrepa, namreč da ne gre, da bi manjšina vsiljevala svojo voljo večini in da pouk slovensčine, ki je v prvih razredih ljudske šole učni jezik obenem z nemščino, potem pa obvezen tuji jezik, ogroža učne uspehe učencev v ostalih predmetih in končno, da znanje slovensčine vobče nima nobene praktične vrednosti. Pisec nadaljuje:

Mračno ozračje

»Za pravilno presojanje razlogov za in proti v tem vprašanju je treba poznati položaj koroških Slovencev in politično ozračje v deželi: Kot v vsaki obmejni deželi so se tudi pri nas vedno pojavljale znova napetosti, posebno pa po obrambnih bojih v letih 1918 do 1920, ki so se potem končali z znamenitim plebiscitom dne 10. oktobra. Druga svetovna vojna, Hitlerjevo izseljevanje Slovencev z njihovih domov, partizanska delavnost proti koncu vojne, so napetosti še poosttrili. Pa tudi v novjšem času posebno izvalne proslave 10. oktobra v posameznih občinah in društvi prilivajo olje na sovraštvo na obeh straneh.

Kot obmejna dežela je bila Koroška po priključitvi k Nemčiji leta 1938 posebno globoko prepojena po nacionalsocializmu. Medtem so bili ti nekdanji nacistični krogi prebivalstva bodisi poučeni po Socialistični in Ljudski stranki ali pa v okviru v deželi krepko zasidrane Neodvisne svobodne stranke še naprej širijo njihovo bore malo prenovljeno miselnost.

Slovenska manjšina je podvržena nenehnemu ponemčevanju, ki je deloma — kot v časih nacizma — načrtno in namerno izvajana tudi s prisilnimi sredstvi, po drugi strani je pa neizogibna posledica samega položaja manjšine. Skoraj docela kmečka struktura slovenskega prebivalstva na eni strani in izključno nemški značaj Celovca in Beljaka, obeh glavnih kulturnih in gospodarskih središč, izključnost nemškega jezika v vseh uradih že sami po sebi vsiljujejo Slovencem položaj podrejenosti in slabosti, ki ga zgolj v zakonih odredjena formalna »enakopravnost« ne more odtehtati. K temu je treba pa prišteti še ustaljeno na-

dutost in sovražnost gotovih šovinističnih krogov proti slovanstvu. »Vindišar«, kot ga v naši deželi imenujejo, ni polnovredno bitje, neredko ga prezirljivo zbadajo in se iz njega norčujejo. Mlajši rod slovenskega pokolenja trpi na manjvrednostnih občutkih in neredkokrat noče več priznavati pripadnosti k lastni materni govorici; da, pogosto skuša svojo narodnostno pripadnost zakriti s povdarjenim nemškonacionalnim ponašanjem.

Ni nič čudnega potem, da se v teh okoliščinah predvsem šolarji sramujejo pred lastnimi nemško govorečimi sovrstniki in da pojmujejo sleherno posebno ravnanje z njimi kot sramoto. Povpraševanje staršev glede njihovega stališča do pouka slovensčine torej nikakor ne izraža njihovega resničnega mnenja, dočim vobče ne more biti govora o tem, da bi tako javno glasovanje moglo podati resnično podobo sedanje številčne moči slovenskega prebivalstva.

Vprav poznavanje miselnosti pretežne večine koroškega prebivalstva je obe veliki politični stranki napotilo k temu, da sta zavrgli pravično, narodnostnemu miru služljivo ureditev slovenskega pouka in da izkoristita sovražno čustvovanje širokega kroga meščanstva ter izobraženstva za svojo strankarsko politično propagando in si z že omenjenimi ukrepi pridobita priljubljenost. — Takšen je položaj.

Ne diktat manjšine, ampak nujnost sožitja

Zgolj v času nacistične vladavine nad Slovenci zagrešene napake in zločinstva zahtevajo razumevanje vseh odgovornih oseb in uradov v državi in pri vladi ter ustvaritev znosnega narodnopolitičnega ozračja v deželi. Ni manjšina tista, ki predpisuje nemško govorečemu prebivalstvu tega ozemlja priučitev drugega deželne jezika, ampak je to sila razmer, nujnost sožitja.

Pisec nato ugotavlja, da je slovenska manjšina zaradi utrpelih krivic nujno prizadeta in občutljiva v svojih bitnih življenjskih potrebah. Vprav sožitje med večjim in manjšim nujno zahteva s strani močnejšega razumevanje za položaj šibkejšega. Nato nadaljuje:

»Koroški Slovenci ne živijo v naši deželi kot pridaniči. Koroški in s tem avstrijskemu ljudstvu so dali krepke narodnostne, kulturne in umetniške pobude, oni so naši deželi podarili barvitost, mičnost in svojstvenost. Pomembni umetniki, kot koroški pesnik Josef Friedrich Perkonig, slikar Werner Berg in drugi, so slovanski element vključili v svoje umetniško ustvarjanje. Ne

le zaradi njegovih lastnih interesov, ampak tudi zaradi interesov avstrijskega narodnostnega zaklada ima slovenski živelj na Koroškem pravico do samoohranitve. Avstrija se ne more odreči Slovincem, ne da bi pri tem utrpela znatno osiromašenje lastne svojstvenosti.

Pisec potem stvarno obračuna s takozvano pravico staršev. Kot izkušen vzgojitelj popolnoma pravilno ugotavlja, da je zelo malo staršev zainteresirano na odrejanju učnih predmetov, še manj pa jih je, ki bi znali njihov pomen pravilno presojati. »Angleščina ali francoščina, italijanščina ali esperanto, — to ni pri nas nikdar kaj prida razburjalo duhov. Odklonitev slovenskega pouka na Koroškem niso narekovali vzgojni razlogi, ampak duh narodnostne nestrpnosti in nadutosti, pred katerim so se uklonili koroški politiki, med njimi tudi

Ugledni koroški možje slovenskega rodu

(Iz zapuščine pokojnega prelata Valentina Podgorca)

Nadškof France Lušin

Ob poti, ki vodi iz Tinj v Grabstajn, stoji za Humom Lušinov dom. Stara lesena hiša je pred petdesetimi leti pogorela in zgradili so novo. Na tej domačiji je gospodaril Lenart Lušin z ženo Katarino. Imela sta dvojce otrok: hčerka Barbi se je rodila leta 1779, fantek Francé pa leta 1781. Kmetije so tod deloma velike. Ljudstvo je naseljeno na večjih dvorih, ne po tesnih vaseh kakor v Rožu. Tudi Lušinova kmetija je bila večja: imeli so štiri hlapce in štiri dekletke in dva pastirja. Tedaj se je poslov lahko dobilo, kolikor jih je bilo treba.

Če iz kmečke hiše pride duhovnik, je to dokaz, da je očeta in mater odlikovala pristna pobožnost.

V šoli je fantka Franceja poučeval o verskih resnicah kaplan Janez Punčart, o katerem piše škof Slomšek, da je bil »mož po božji volji, ki je oživljal vso župnijo«. Ko France priraste, so poslali nadarjenega dečka v latinske šole v Celovcu. Leta 1797. so zasedli Francozi del Koroške in tudi Celovec. Dijaki so deloma zbežali iz mesta, med njimi tudi France Lušin. Ponoči je prišel domov in se je vlegel k hlapcu v hlev. Zjutraj ga zagleda dekla in hiti materi povedati: »France je prišel!« Francetu menda ni bilo žal za šole in je bil takoj pripravljen, da ostane doma. Zavedal se je, da je edini sin trdnega kmeta, ki potrebuje naslednika. Menda tudi oče ni imel nič proti temu. Ko mu je mati sporočila, da je prišel fant, ga je poklical ter mu mirno izjavil: »Si s hlapci spal, boš pa s hlapci delal.« Šestnajstletni fant je že odlezel za enega hlapca. Materi pa je bilo hudo in pohitela je h gospodu proštu Hietlu. Prošt je mater potolažil, rekoč: »Ko bojna burja mine, se bo fant že vrnil v šole.«

Francozi so zopet odšli, Francek se je vr-

nekdane žrtve in sovražniki nacionalsocializma.

Pisec nato omeni, da so komaj minili časi nacističnega terorja, vrvež neposrednih povojnih razmer ter so se prilike nekoliko ustalile, pa že zopet v naši deželi dviga glavo nemško nacionalni šovinizem. Spomini se besed pesnika Rilkeja, ki je leta 1923 zapisal naslednjo misel o takratni Nemčiji: »Ni se iz temeljev navzgor obnovila in miselno preusmerila, tudi si ni ustvarila tistega dostojanstva, ki ima svojo korenino v poglobljeni ponižnosti.« In to velja danes tudi za Avstrijo, pravi pisec in zaključuje: »Kulturen narod, in to želimo vsi biti, ne sme vedno znova ošabno poudarjati svoje pravice, temveč se mora — in to je dejanje globoke resničnosti in preobrata — kadar to zahtevajo razmere, tudi prostovoljno ukloniti potrebam manjšine.«

nil v Celovec. V mestu se je razpasel legar in France je zbolel ter obležal. Od doma je prihitela sestra, da bratu streže in res je brat ozdravel. Toda sestra sama se je nalezla bolezni in kasneje še mati ter sta obe umrli. Zdaj je bil stari oče sam in zapuščen. Kaj pa naj bo z lepim domom, če sin nadaljuje študije?

France stopi pred očeta in se ponudi: »Popustim svoj načrt in ne postanem duhovnik!« In oče kmet je zadovoljen: »Če nočeš biti duhovnik, boš doma in mi na stare dni pomagaj!« Celo leto je bil France zdaj doma kot sin in hlapec.

Pa ga je Bog le klical, zbudile so se mu želje, da postane duhovnik in škof Salm je mladeniča kaj rad sprejel v bogoslovje.

Dne 10. julija 1804 je umrl stari oče. Pet tednov pozneje pa je bil France posvečen. Svoj dom je France prodal bratranecu Jožetu Lušinu, Toničevemu v Tinjah. Jože pa ni imel denarja, kupna cena je bila na posestvo vknjižena, toda zaradi vojne je padla denarna vrednost in mladi duhovnik France za prodani dom ni dobil ničesar.

France Lušin je bil nastavljen kot kaplan v celovski mestni glavni cerkvi sv. Ilje. V Lušinu je bilo nekaj izrednih energij, stremel je po širšem znanju in pripravljati si je pot za poznejše življenje. Pri vsem dušnopastirskem delu se je učil italijanščine, učil se je hebrejskega, arabskega in širkega jezika. L. 1807 je na dunajskem vseučilišču napravil skušnjo s tako odličnim uspehom, da so ga že l. 1808 poklicali za profesorja v Gradec. V Gradcu je bil spovednik elizabetink in pridigar za akademike. L. 1815 so ga postavili za rektorja vseučilišča. Njegove zmožnosti so morale biti sijajne, da je brez vsake protekcije tako napredoval.

(Konec prihodnjič)

FRAN ERJAVEC:

226

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Mladi angleški kapitalizem je tedaj silno razvil angleško industrijo, velik napredek je doseglo celo angleško kmetijstvo, z njenim denarstvom se ni mogla meriti tedaj pač nobena druga sila sveta in angleška blokada Francije je skoro zadušila francosko zunanjo trgovino, tako da je bila Anglija na svetovnih tržiščih skoro brez resnega tekmeca, a Franciji so ostale komaj nekatere celinske zavezniške ali okupirane dežele. Vso tako občutljivo gospodarsko strukturo Anglije so pa mogli vsak čas resno ogroziti nepredvideni politični dogodki, zato bi bila tudi ona rada pripravljena skleniti mir, čim bi se ji bila ponudila ugodna prilika. Isto je še iz več razlogov veljalo za Francijo. Toda, da bi dosegla častni mir tudi z Anglijo, je morala najprej na evropski celini dokončno zmagati, nesporno utrditi svojo oblast v zavojevanih deželah in si s popolno razorožitvijo vseh protirevolucionarjev zagotoviti trajen notranji mir. Njena zunanja politika je bila že izza l. 1794. osredotočena na doseg »naravnih meja« na Alpah in na Renu, s čemur sta se končno sprijaznili tudi Prusija v Bazlu in Avstrija v Campoformiju. Miroželjni zmerni in desničarski krogi so se bali, da ga na tej podlagi ne bodo mogli doseči, toda revolucionarji nikakor niso bili voljni žrtvovati svojih zavojevanj, pri čemer so se sklicevali zlasti na narodni ponos, in podobnega mnenja je bila tudi armada. Bonapartejeve zmage so sicer zanesle francosko nadoblast še daleč preko naravnih meja, toda nihče ni mislil resno na to, da bi jo morala tudi obdržati za vsako ceno.

Jasno je bilo, da na trajni mir ni bilo mogoče niti misliti, ako bi Francija vztrajala na zahtevah še preko njenih naravnih meja, toda po dotedanjem razvoju dogod-

kov še ni bilo niti gotovo, če bi se njeni nasprotniki trajno sprijaznili tudi s temi. To je veljalo v precejšnji meri že za Avstrijo, a prav posebno še za Anglijo, ki nikoli ni bila voljna pristati na francosko oblast na Nizozemskem. Vsa angleška politika je šla zato za tem, da prežene Francoze vsaj z Nizozemske in jih po možnosti odreže še od Rena, a ravno to je bilo zanj nemogoče brez izdatne pomoči celinskih držav. Pri Francozih je šlo pa v bistvu tudi ravno za to, da se jim posreči za kako desetletje zagotoviti resničen mir na celini, med katerim bi se lahko toliko okrepili, da bi jim ne mogel nihče več resno ogroziti »naravnih meja«. Če bi direktoriju to uspelo, je težko predvidevati, toda od konca l. 1799. to ni zaviselo več od njega, temveč le še od — Bonaparteja.

Ves očitni položaj je imel seveda jasno pred očmi tudi Bonaparte sam, zato se je bil tudi takoj po prevzetju oblasti s tako strastjo in naglico lotil spredaj označenega notranjega urejevanja tako razkrojene Francije. Njegov neposredni cilj pri tem je bil z vsemi sredstvi in smotno usposobiti Francijo za vojno in postaviti na noge armado, ki bi mogla naglo izbojevati odločilne zmage ter zagotoviti mir za dogledno bodočnost. Pri vodilnih krogih je našel zato le malo podpore, kajti republikanci so gledali v Bonapartejevem neuspehu edino možnost, da se rešijo »tiranije«, a rojalisti so postali prepričani, da bi padla z Bonapartejem vred končno tudi republika sama. Toda širokim množicam francoskega ljudstva po dolgotrajnih bridkih izkušnjah in razočaranjih ni bilo več težko izbirati med Bonapartejem in njegovimi sebičnimi ter že davno kompromitiranimi nasprotniki, zlasti ker so morale tudi vedeti, da on ni bil odgovoren za dotedanjo vojno.

Glede na ljudsko razpoloženje je moral biti seveda tudi Bonaparte na videz za mir, toda sam pri sebi je bil le za tak mir, ki bi ga narekoval on in ni pri tem niti mislil zadovoljiti se s kakimi »naravnimi mejami«. Ni bil voljan zapustiti ne Nizozemske ne Švice in ne Piemonta, a

Cisalpinska republika je bila celo njegova osebna tvorba. Pri vsem so mu šli zlasti kratkovidni Avstrijci nehoti še izrečno na roke. Ko je ponudil Bonaparte dokončno poravnano na osnovi campoforzijskega miru, je Thugut to ogorčeno odklonil in zahteval, da se odrečejo Francozi sploh vsem pridobitvam v Italiji, celo Nici in Savojski in previdnemu nadvojvodi Karlu so celo vzeli poveljstvo nad armado v Nemčiji, ker je modro nasvetoval vsaj pogajanja. Enako nedostopen je postal na Thugutovo prigovarjanje tudi Pitt, ki je smatral Bonaparteja sploh za neprimerne sobesednika in je sanjal še vedno o vzpostavitvi francoske monarhije, ker je upal iztisniti iz nje največ zase. V takih okoliščinah je bil potem seveda tudi Bonaparte vprav prisiljen k boju, ves svoj vojni načrt je bil pa že poprej temeljito premislil in pripravil.

Rusija se je tedaj že umaknila iz boja, a Prusija je želela ostati celo v dobrih odnosih s Francijo in tako se je vsaj na celini vojna razvila le še v dvoboj med Avstrijo in Francijo. Ker je lebdela Thugutu pred očmi le Italija, je ukazal Krayu (ta je bil nadomestil odstavljenega na dvorcu Kralja) v južni Nemčiji, naj ostane v defenzivi, a Mélasu, ki je poveljeval v Italiji nekaj nad 100.000 možem, je naročil napasti Francoze in vkorakati v južnovzhodno Francijo, kjer je upal, da bo izbruhnila tudi vstaja. Bonaparte je računal s to kratkovidno in zgolj politično strategijo nasprotnika in je zbral svojo majhno rezervno armado ob gornji Saoni. Moreauju na severnem bojišču je naročil prekoračiti Ren, udariti na Schaffhausen, presekati Krayjeve zveze in ga tolči v manjših bitkah, a šam je dne 6. V. zapustil Pariz z nekoliko okrepljeno rezervno armado in udaril vnovič čez alpske prelaze (Veliki Sv. Bernard) Mélasu za hrbet. Ta znameniti pohod v visokem snegu je bil izvršen v dneh 15. do 23. V. 1800. in dne 2. VI. je že vkorakal v Milan, kjer se ga ni nihče nadejal.

(Dalje prihodnjič)

Naše prireditve

ST. JANŽ V ROŽU

Farna mladina v St. Janžu v Rožu priredi v nedeljo 22. februarja ob 7. uri zvečer pri Tišlerju igro:

„Veriga“.

Spisal F. S. Finžgar.

K pretresljivi drami iz kmečkega življenja iskreno vabljeni!

DOBRLA VES

SPD »Srce« priredi v nedeljo, 22. februarja 1959, ob 3. uri popoldne, igro:

»Dekle z biseri«

Dramatična zgodovinska igra iz judovsko-rimske dobe. Prosimo za prispevke za nove in deloma obnovljene kulise.

Odbor

Ali ste že plačali naročnino? Izpolnite priloženo položnico!

RADIŠE

Minulo nedeljo so nas obiskale brhke gojenke Kmetijsko-gospodinske šole iz St. Ruperta pri Velikovcu in nas razveselile s prijetno in poučno kulturno prireditvijo. Ko se je dvignil zastor, je stalo pred nami trideset mladih deklet v čednih nošah. Najprej je domače dekle goste pozdravilo v vezani besedi, nato so pa naši radiški pevci zapeli še pesem v pozdrav. Odgovorile so

jim šentrupeške gojenke z vencem ubranih pesmi. Takoj je bilo čutiti, da so se šolale pod roko veččega in natančnega pevovodje.

Sledilo je simbolično rajanje, polno domače prešernosti in lepote. Nato je prišla na vrsto igrice domačih otrok, ki so se zelo dobro postavili, čeprav so bili prvič na odru in je morda marsikomu pod junaškim videzom srcece nemirno udarjalo.

V igri »Volja božja« so nam pa gojenke nudile prijetno urico razvedrila, pa zraven še koš dobrih naukov. Prav posebno je bila posrečena gostobesedna Lenka, ki nam je pokazala, kako blagoljubno in gladko tekoče je naše domače podjunske narečje tudi na odru. Zato moramo biti na našo govorico ponosni. Videli smo pa tudi, da med narečjem in knjižno govorico ni tistih razlik, ki bi jih radi nekateri naredili iz političnih razlogov. V lepem govoru je č. g. Cvetko podal izbrane misli, ki so nam vsem segle globoko v srce.

Med odmori je prepeval domači pevski zbor. Ko smo se razhajali, smo si vsi želeli še več takih prijetnih popoldnevov. Zato ste šentrupeške gojenke vedno dobrodošle in prav gotovo na svidenje vigredil!

Jubilej staroste slovenskih šolnikov

(Direktor Franc Aichholzer — 75-letnik)

G. šolski direktor Franc Aichholzer je prejšnji teden dokončal svojih 75 let. Dobrih petdeset let je stal g. direktor v ospredju javnega dela in tako je v njegovem življenjskem poteku zapisanih tudi petdeset let zgodovine koroških Slovencev.

Težave so se začele zanj že na celovškem učiteljsku, ko so njegovi hudo nemško nacionalno nastrojeni učitelji videli, da se mladi gojenec ne bo uklonil in bo ostal zvest svojemu rodu. Tako je bilo naravno in prav koroško, da je kot mlad učitelj preromal že pred prvo svetovno vojno vrsto koroških šol, čeprav je bilo njegovo delo v šoli vzorno, kar so mu priznavali tudi njegovi nasprotniki.

V plebiscitni dobi je bil šolski nadzornik za boroveljski okraj in po letu 1920 v dolgoletni borbi za košček kruha brez službe. Kljub vsej »vzorni prizadevanosti« za manjšino je moral gospod jubilant v nemški Eisentratte in nato v Zgornjo Belo (Obere Vellach) pri Beljaku.

V tem času si je ustvaril tudi družinico, ko je poročil znano Marico Krištofovo, ki je bila do tedaj gospodinjska učiteljica.

Niti leto dni ni užival gorkoto družinskega življenja, ko mu je žena Marica umrla na porodu. Ostala pa mu je hčerka Vida, za katero je skrbel in skrbi z veliko ljubeznijo.

Spomini na beljaško omizje, katerega srcé je bil tedaj zobozdravnik dr. Kreiner, so ostali pri njem še prav živi in če smo se od časa do časa napotili čez Dobravo, da poderemo pri Nontu v Maloščah kralja, ki je na keglijšču gospodoval osmerim kmetom, je bilo med nami prav praznično razpoloženje. Saj pri teh prijateljskih sestankih tudi loški gospod doktor ni manjkal, pa še domači gospod je pritegnil, seve si je tudi maloški Mager vzel nekaj uric časa.

Politično ozračje pa je postajalo iz meseca v mesec bolj strupeno. Dne 13. marca 1938 pa smo jo zopet mahali trije čez Dobravo, da si na tej samotni poti napravimo sliko bodočih dogodkov. Gledali smo v črnino in nismo se prav nič motili. Prvi je moral iz Beljaka Joža, na severno stran Avstrije so ga pognali, drugi sem bil jaz na poti proti zahodu, našega prijatelja Franca pa so 1. septembra 1939 odgnali v Buchenwald. Po dolgih, težkih mesecih se je vrnil, zlomili ga niso, pač pa se je njegova življenjska časa napolnila s trpljenjem do vrha. Ostali čas vojne je prebil današnji jubilant na svojem domu v Dobju in tam pričakal konec strašne morije.

Zopet je šel v šolo med mladino, kateri je veljala vsa njegova ljubezen. Postal je direktor ljudske šole v Ločah, svojem domačem kraju. Pa niti vse dosedanje preganjanje ni zadostovalo. Takratni deželni glavar Hans Piesch ga je telegrafično zopet suspendiral in moral se je zopet zagovar-

jati. Ker ni bilo nobenega obremenilnega dejstva, je nadaljeval službo do upokojitve.

Ne smemo prezreti, da ima današnji jubilant tudi velike zasluge pri nastanku dvojezične šole leta 1945. Ker pa se je njegova služba bližala svojemu koncu in je bila potreba po učnih pripomočkih tako velika, je zastavil pred svojo upokojitvijo še enkrat vse sile, da za mladino pripravi primerno berilo v obliki »Mladega roda«. Leta sem ta list prinaša veselje otrokom in je tudi izredno dobro urejevan. Direktor Aichholzer je uspel okoli sebe zbrati krog razgibanih mladih učiteljev, ki to delo nadaljujejo.

Kakor se je leta 1921 ob Aichholzerjevem delu rodil »Koroški Slovenec«, tako se je dobrih trideset let pozneje po njegovi službi rodil »Mladi rod«.

Oba spomenika pričata o veliki požrtvovalnosti in velikem idealizmu vzornega slovenskega šolnika.

Gospodu direktorju želimo še dolgo vrsto zdravih let in prav posebno še, da bo kot očak pestoval svojega vnuka.

J.

SELE

(Kulturna prireditev)

Kakor vsako leto, je tudi letos prosvetno društvo na pustno nedeljo poskrbelo za prijetno zabavo. Uprizorilo je veseloigro »Ubogi samci«. To je pa res igra za pust! Ko smo gledali na odru ábotna nerodneža Jaka in Joža in zakonski kandidatinji krofasto Jero in naglušno Mico in živahnega zvitega mešetarja Mihca, smo se morali smejati na vsa usta. Vse priznanje vsem igralcem in hvala za te kratkočasne urice!

Pa še nekaj izrednega smo doživeli na tej prireditvi: naši novi tamburaši so prvič javno nastopili. Že pred dobrimi 50 leti je v Selah obstojal tamburaški zbor pod vodstvom takratnega občinskega tajnika Juga. Člani tega zbora so bili med drugimi Tomej Olip, poznejši Jereb, Šimen Pristovnik p. d. Hus in Tomaž Olip, gostilničar p. d. Mažej. Po tolikih letih so se zdaj tamburice spet oglasile. Fantje so se v preteklih mesecih pridno vadili in zdaj pri prvem javnem nastopu pokazali, kako prijetne melodije znajo izvabiti iz strun teh godal.

Po prireditvi je sledil zabavni večer za društvenike. Petje, godba, šaljivi nastopi in prosta zabava — vse to je povezovalo člane v prijetno družabnost.

Igro so igralci ponovili na pustni večer.

(Smrtna nesreča)

Med onimi, ki so na pustni torek zvečer s smehom sledili igri, je bil tudi gozdni delavec Urh Hribernik. Niti on niti kdo drugi ni slutil, da bo čez tri dni že med rajnimi!

V petek 13. febr. je bil z dvema tovarišema na delu vrh Hude jame v Košuti. Podžagali so macesen in ta ga je pri padanju z vejami udaril na glavo, podrl na tla, da se je kotalil po bregu navzdol. Pri tem je dobil hude notranje poškodbe. Z veliko težavo so ga potem mogli na ročnih saneh pripeljati do Ridovca, kjer je že čakal rešilni avto. Tam mu je g. župnik podelil tolažila sv. vere. Zvečer pa je v Celovcu že podlegel težkim poškodbam. Pripeljali so ga v soboto popoldne domov.

Pokojnik je bil šele v 25. letu starosti, veder, šaljiv in prijazen mladenič. Vse ga je imelo rado. Lani si je družina sezidala nov dom in Urh je imel z njim veliko veselje. Zdaj pa ga je Bog poklical v še lepši, blaženi nebeški dom.

V lepem zimskem dopoldnevu v poneдельник, 16. febr. se je vil dolg sprevod sorodnikov, sosedov, gozdnih delavcev in drugih po cesti od doma na pokopališče. Požarna bramba je nastopila korporativno. Tolažilne besede župnikove po evangeliju slovesne zadušnice so bile kakor balzam za žalostna srca. Pri odprtem grobu se je v imenu delavskih tovarišev poslovil od pokojnega župan Simon Ogris, v imenu delodajalca, humperškega veleposestnika, pa gozdarski uradni vodja. Moški pevski zbor pa mu je zapel žalostinko »Vigred se povrne«. — Blag mu spomin!

ST. JANŽ — ŠMARJETA V ROŽU

Dne 1. februarja smo se pri pd. Šuštarju v Šmarjeti zelo dobro imeli. Nekaj dni poprej je mlada gospodinja Kati Smeršnik prinesla iz celovške bolnice krepkega novorojenčka, fantka seveda! Po lepi stari navadi sta stariša ponesla novega družinskega člana h krstu v domačo farno cerkev. Ker je Bog ustregel njuni srčni želji, sta bila srečna in vesela. Povabljenim gostom sta pripravila bogato pojedino. Ker Kati še visoko časti svojo rojstno faro, zato je povabila tudi šentjanščane, da se z njo poveselimo. Popoldne je prijetno potekel v šegavi besedi in veseli pesmi. Slavje so počastili s svojo navzočnostjo tudi č. g. župnik iz Šmarjete, ki so nam marsikaj koristnega in šaljivega povedali.

Botra sta bila sestra Mici iz šentjanških Rut in Maksi, mladi Krošlec iz Zavrha, ki je tudi skrbel, da smo bili židane volje. — Gostega in redkega pa je bilo kar preveč. Želimo Šimanu in Katiji srečo v družini, mladi sinček Maksi (bil je krščen na botrovo ime) pa naj zraste v krepkega moža in postane ponos staršev!

Lepo uspeli šivalni tečaj v Globasnici

Kakor izgleda, so zimski časi, v katerih so naše matere in babice ob pripovedovanju čudovitih zgodb iz davnine sukale kolovrate in predle predivo, za vedno minili. Saj naša mladina ponekod kolovratov niti ne pozna in morda ni več daleč čas, ko jih bomo s cepci vred videli samo še po muzejih. Mesto kolovratov prevzemajo po kmečkih hišah vedno bolj šivalni stroji. Nima mo pa še dovolj mater, ki bi znale svoje hčerke vpeljati v umetnost šivanja, kot so jih svoj čas naučile preje. Temu nedostatku pomagajo šivalni tečaji, za katere so zimski meseci bolj primerni kot katerikoli drugi letni čas. Tak tečaj se je vršil letos tudi v Globasnici. Priredilo ga je domače prosvetno društvo in s tem znova dokazalo, da mu ni pri srcu samo poštena zabava mladine, temveč tudi vsestranska naobrazba našega kmečkega naroda.

Celih pet tednov so brneli januarja in prvi teden februarja pri Šoštarju šivalni stroji, za katerimi je sedelo 13 tečajnic pod spretnim vodstvom č. sestre Metodije iz St. Jakoba v Rožu in njene vrle pomočnice gdč. Kelih iz Sel in marljivo šivalo hlačke, srajce, krila, obleke, skratka vse, kar rabijo naši mali in veliki za petek in svetek. Kaj vse so se naučile naše tečajnice v teh kratkih zimskih dnevih, pa je pokazala šele razstava na pustno nedeljo, ki je bila ob zaključku tečaja združena s sijajno uspe-

Šolske sestre se zahvaljujejo

Tako bi morale sto in stokrat napisati slovenske šolske sestre v Celovcu ter razposlati na stotine pisem, če bi se hotele vsakemu darovalcu posebej zahvaliti za prispevek, ki so ga prejele za kapelo, kot odgovor na prošnje, ki so jih razposlale pred Božičem.

Hvala Bogu! Ni bilo zaman. Premnogi so se odzvali in tem pravimo: Bog Vam povrni Vašo dobrosrčnost z božjo dobroto, ki se ne da prekositi, in Marija sama naj Vam poplača, saj ste prispevali za Njeno čast.

Vesele smo bile, ko so se kake štirinajst dni pred božičnimi prazniki začeli množiti odrezki nakazil v Koroški hranilnici, ne glede na to, ali je bilo nakazanih 5 ali 100 šilingov ali še več, saj se je v tem pokazala vernost in volja pomagati, kakor je pač kdo mogel. In čimbolj so se bližali prazniki, ki v vernem človeku vzbujajo ljubezen in pripravljenost pomagati bližnjemu, tem bolj se je množilo število dobrotnikov. Tudi še zadnji dan pred Božičem so se mnogi odtrgali od dela in s položnico stopili na pošto, oddali svoj dar ter si tako olepšali praznike z zavestjo, da so storili dobro delo.

Še nekaj dni po praznikih so se po nakazilih javljali novi darovalci, potem pa je jel dotok pojemat.

Gotovo bi Vas, dragi dobrotniki zanimalo, kaj je storjenega in kako bo Vaš dar uporabljen.

Pokazati bi Vam, žal, še ne imele veliko, ker je kapela še prazna, nepopleskana. Pač pa je prizidan ličen nov vhod z dvojnimi vrati. Položene so tudi že plošče iz marmornatega terrazza za tla, ki jih bomo dali zgladiti, ko bo malo toplejše. Tudi elektrifur je imel precej dela, da je uredil vso potrebno električno napeljavo. Sedaj mislimo na notranjo ureditev kapele: oltar in tabernakelj, obhajilno mizo in klopi. Oltar bo verjetno iz belega marmora, tabernakelj pa naj bi bil vsaj videti zlat. Nad njim bo prelep bel kip fantimske Marije, ki so nam jo prinesli koroški slovenski tretjeredniki kot dar iz Portugalske. Sedaj še čaka v skromnem kotičku male začasne hišne kapelice. Pri vsakem novem naročilu je treba seveda preudarjati: ali bo dovolj lepo in praktično in potem se temu še pritakne vprašanje: Ali bomo zmogle račune?

Upamo, da bomo imele vse končano do maja, da bi vsaj Šmarnice lahko zopet skupno obhajali v novi kapeli.

Tedaj pa, če Vas bo pot zanesla v Celovec, pridite pogledat kapelo, ki ste ji tudi Vi pomagali do obstoja.

Sestre pa se vseh dobrotnikov spominjajo v molitvah, da bi Bog blagoslovil njihov trud ter pomnožil uspehe, za katere se trudijo.

Bog povrni!

limi odrskimi nastopi tečajnic, ki so sponatano izzivali valove smeha in pristnega pustnega razpoloženja.

Na zaključno prireditev je prihitel tudi predsednik »Krščanske kulturne zveze«, č. g. dr. Pavle Zablantnik, ki je z njemu lastno prisrčnostjo spregovoril o lepih ciljih in kulturnem poslanstvu naših prosvetnih društev; obenem pa je čestital učiteljicam, tečajnicam ter domačemu društvu k lepo uspelemu tečaju ter se v imenu osrednje organizacije zahvalil vsem, ki so s svojim sodelovanjem omogočili tečaj. Posebno zahvalo je izrekel tudi navzoči č. sestri provincialki iz Celovca, ki je prireditev tečaja v zadnjem trenutku rešila iz velike zagate s tem, da jim je poslala učiteljico. Naše društvo se je namreč sprva obrnilo na pristojnega referenta okrajne kmečke zbornice v Velikovec s prošnjo, da nam pošlje voditeljico. Toda tam nimajo slovenščine zmogljive šivilje-učiteljice! Pa še ni dolgo tega, ko so se po radiu hvalili, koliko milijonov prejema koroška dežela iz javnih sredstev za izobrazbo in šolanje kmečke mladine. Ali ni to res »vzorna« manjšinska zaščita? Čudimo se samo še, kako da ne povabijo k nam Italijanov in jih poučijo, kako naj se gradi bodoča Evropa! Z očitki drugim in zapostavljanjem lastnih manjšin gotovo ne!

Posebna zahvala velja še marljivemu vozaču g. Stefanu Zanklu, ki je bil tečajnicam vedno na razpolago in je pridno vozil č. sestro-učiteljico iz Velikovca v Globasnico.

Darujte za tiskovni sklad!

Da ne bo nesreč z elektriko

(Opreznost in strokovna popravila so predpogoj)

V naše vasi in domove prinaša elektrika veliko prednosti, a tudi skritih nevarnosti. Z njo prihajajo v naše domove električne naprave, ki služijo gospodarstvu pri njegovem delu in gospodinjstvu pri njenem. Čeprav je elektrika hvaljevredna pomoč obema, vendar lahko obema škoduje, če z njo lahkomišelnost ravna in ne upošteva varnostnih pravil. To potrjujejo statistike iz držav, v katerih so ljudje že vajeni različnih električnih naprav tako, da jim ne posvečajo več potrebne pažnje. V Angliji pride na 48.000 smrtnih prometnih nesreč 60.000 smrtnih nesreč v domovih; v Ameriki pa se pripeti na domovih 48 odstotkov vseh smrtnih nesreč. Pri nas so številke slične! Kot vzrok teh nesreč je že na drugem mestu nepoznavanje in neupoštevanje osnovnih pravil o ravnanju z električnimi pripomočki v gospodinjstvu in gospodarstvu. Največ nesreč se pripeti, ker ljudje ne dajo pravočasno v popravilo poškodovanih električnih naprav, ampak jih take še kar naprej uporabljajo.

Da pri vas ne bo nesreč z elektriko, si

dobro zapomnite nekaj najosnovnejših pravil:

Nikdar in nikjer ne uporabljajte poškodovanih, pokvarjenih žic, vtičev in vtičnic. Popravilja naj jih vedno le strokovnjak, ki ta posel razume. Vsako laično popraviljanje, kot n. pr. prevezovanje natrgane žice z raznimi trakovi, lahko pripelje do nesreče.

Vtičev ne vlecite iz stikala za žico, posebno ne, če je ta pretrgana in razvita tik ob izoliranem delu!

Ne vtikajte v stikala raznih kovinskih predmetov z namenom, da bi na ta način stikalo popravili. Posebno otroci imajo to grdo navado. Previdno ravnate, če namestite stikala tako visoko, da jih majhni otroci ne morejo doseči s tal.

Ne dotikajte se električnih aparatov z

mokrimi rokami! Res je, da se vam devetindevetdesetkrat mogoče ne bo nič zgodilo, stotič pa bo nesreča tu. Zelo rade se pripetijo nezgode v kopalnicah, če ljudje segajo sedeč v banji po električni pečici. To je igra s smrtjo!

Ne segajte po stikalu, če stojite s podkovanimi čevlji na mokrih tleh! Mokra tla so nevarna tudi v kuhinji; posebno, če je mogoče dotikati se z eno roko kuharika, z drugo pa vodovodne pipe.

Nikoli se ne dotikajte dveh električnih naprav hkrati! Čeprav so vsi električni aparati izolirani, se je že zgodilo, da je prišlo do nesreče, ker okvare niso opazili.

Žarnice menjajte šele potem, ko ste odvilili varovalke!

Električne žice in kabli naj ne bodo zaviti ali celo zavozlžani! Žica se tako lomi, izolacija odstopi in stik je neizbežen.

Nič koliko nevarnosti, kajne? Zato bodite z elektriko vedno oprezni in se ne zanašajte na angela varuha!

Ne pozabite!

19. februarja:
Šmohor: Uradovanje finančnega urada.

20. februarja:
Beljak: Pri kmečki zbornici dajejo nasvete v gozdarskih vprašanjih.

Št. Jakob v Rožu: Prevzem lanu in konoplje ob 9. uri.

Sveče: Prevzem lanu in konoplje ob 13. uri.

Svetna ves: Prevzem lanu in konoplje ob 15. uri.

21. februarja:
Velikovec: Pričetek tečaja za razstreljevanje.

Malošče: Tečaj za piljenje žag ob 9. uri v gostilni Kofler.

S PLEMENSKEGA SEJMA V ŠT. VIDU

Sejem plemenskih prašičev v št. Vidu ob Clini v petek 13. 2. je bil dobro obiskan. Največ je bilo povpraševanja po brejih svinjah, ki jih je bilo premalo na sejmu. Naprodaj je bilo 58 merjascev in 32 svinj obeh v deželi rejnih plemen. Od teh so prodali 42 merjascev in vse svinje. V povprečju so dosegli merjasci nemške plemenite pasme ceno 2520 šil., merjasci oplemenjenega kmečkega prašiča ceno 2.340.— šil., svinje nemške plemenite pasme 3.070.— in svinje oplemenjene pasme 3.080.— šil. Kakovost predstavljenih živali je bila srednja, izrazitih prvovrstnih živali med njimi ni bilo.

Zanimivo in pomembno

Večji odstotek tolšče v pitnem mleku — kar kmetje hočejo in večina odjemalcev želi — bi pomenil precejšnje olajšanje pri prečem vprašanju proizvodnje surovega masla. Ker moramo v Avstriji sedaj znižati odstotek tolšče v mleku od 3,6 na 3,2 odstotka v mleku vsebovane tolšče, pridelamo letno 2.500 ton več surovega masla. Zaradi tega ter spričo naraščajoče proizvodnje mleka in surovega masla v skoro vseh evropskih državah, kar je povzročilo težave v našem izvozu surovega masla, je bilo treba uvesti takozvani sklad za slučaj krize. Opušitev tega sklada za slučaj krize bi bila slej ko prej možna, če bi ne bilo več treba odzemanj mleku toliko tolšče in če bi se umirili mednarodni trgi za surovo maslo.

Avstrijski izvoz lesa vedno bolj občuti na mednarodnih trgih konkurenco vzhodnih držav. Te konkurence seveda ne smemo podcenjevati, ker gre tu za zelo velike količine, ki so naprodaj dostikrat po cenah, ki so pod proizvodnimi stroški. Poljska, Jugoslavija in nordijske države so v Nemčiji naši najnevarnejši tekmeči. V Italiji

Ali ste že plačali naročnino?
Izpolnite priloženo položnico!

stopajo vedno bolj v ospredje sovjetske pošiljke okroglega lesa, to je hlodov, ki jih pripeljejo z ladjami. V Livornu n. pr. so že zgradili lastno velečlago za predelovanje ruskega lesa. Tudi na južnem Tirolskem naletimo vedno bolj pogosto na ruski les.

Živinoreja je važna

Nekaj podatkov o staležu goveje živine in njenih proizvodov

Po zadnjem štetju živine v Avstriji imamo pri nas 2 milijona 350.000 glav goveje živine (od teh je 1 milijon 200.000 krav), nadalje 3 milijone prašičev in 235.000 konj. Letna vrednost odgoje živine za zakol znaša 5 milijard in 4 milijone šilingov. Vrednost mleka in mlečnih izdelkov, ki jih proizvajamo letno, pa znaša 4 milijarde in 1 milijon šilingov.

Sedanji položaj pri vzreji živine za zakol in oskrbo z mesom v Avstriji je ugoden. Leta 1938 je morala Avstrija uvoziti letno povprečno okrog 400.000 prašičev in 200 tisoč goved. Pri tem pa je sedaj potrošnja mesa enaka potrošnji leta 1938 in pride na prebivalca letno 50 kg mesa. Avstrija vsako leto še uvaža kakih 14.000 ton mesa klavne živine, kar pomeni 5 odstotkov letne potrošnje. Vendar izenači ta uvoz že prej omenjeni izvoz, kateremu se pridruži izvoz plemenske živine za nadaljnjo rejo. Lansko leto so izvozili iz Avstrije 12.142 volov za nadaljnjo rejo, 1.709 plemenskih bikov, 20.837 plemenskih krav ter 900 mladih volov in telic. Skupno torej 35.588 glav goveje živine, ki predstavlja prebitek v avstrijski živinoreji.

Uvoz slanin in masti se je od leta 1954 do lanskega leta znižal od 19.000 ton na

8.000 ton. Če izzamemo divjačino in perutnino, odpade od celotne potrošnje mesa v Avstriji okoli 50 odstotkov na svinjino, 38 odstotkov na govedino, 9 odstotkov na teletino, 2,8 odst. na konjsko meso in 0,2 odst. na ovčje meso.

Avstrija pridobiva danes za dobrih 10 odstotkov več mleka kot pred drugo svetovno vojno, čeprav je danes v Avstriji manj krav molznic. To torej pomeni, da dajejo danes krave več mleka kot prej. Ker je prihajalo lani na trg vedno več mleka, se je pojavila spričo tega gotova zaskrbljenost, ki pa navsezadnje ni bila čisto utemeljena. Predelovalnice mleka in smetane dobivajo od začetka oktobra vedno manj teh. Od januarja do oktobra lanskega leta je prišlo na trg 1 milijon 205.000 ton mleka. V istem obdobju leta 1957 pa ga je prišlo na trg 1 milijon 188.000 ton, kar pomeni 1,5 odst. manj kot lani. Trenutno je prodaja mleka na lanskega letni višini. Proizvodnja surovega masla je dosegla lansko leto 27.330 ton, sedaj ga proizvajajo na teden od 550 do 600 ton. Tudi tu proizvodnja pada. Trenutno prodajajo na teden od 440 do 460 ton surovega masla, kar je za 4 odst. več kot v istem času lanskega leta.

Naše delo v februarju

Ves čas je treba nadzorovati zasipnice in kleti s krompirjem! Najugodnejše temperature za shranjeni krompir so med plus 42 in 44 stopinjami Celzija. Kadar ne zmrzuje, je treba pretople zasipnice in kleti zračiti.

V februarju si je že treba zagotoviti semenski krompir, kajti letos bo verjetno tega primanjkovalo. Pripraviti je treba tudi že predkalitev krompirja. To se pravi, da boste morali še ta mesec napraviti ali popraviti ali pa povečati število zabojev za predkalitev in izprazniti primerne prostore. Pri predkalitvi je treba dati pred-

nost kratkim, čokatom svetlim kalem.

V tem mesecu tudi ne smete pozabiti na stroje in orodje. Vse je treba pregledati in če je nujno, tudi popraviti. Posebno paznjo zahtevajo orodja za mnogostransko uporabo.

Marsikje imajo še vedno to slabo navado, da shranjuje v kleti krompir in jabolka v istem prostoru. Vsak pravi sadjar pa mora vedeti, da jabolka, ki različno zorijo, ne smemo spravljati v istem prostoru. Ko jabolka diha, se namreč tvori etilen, ki povzroča hitrejšo zorenje sicer poznih jabolčnih sort. Pri krompirju povzroča etilen, da se snovi za rast prehitro aktivirajo, kar je opaziti spričo hitre kalitve krompirja v kleti, kjer so tudi jabolka.

Jabolka ne spadajo s krompirjem vred v isti prostor, ker njihova navzočnost ne ovira kalitve, temveč jo pospešuje.

Škropite sadno drevje in grmičevje

Zimsko škropljenje sadnega drevja in grmičevja je najboljši porok za okusno, trpežno in zdravo sadje. Ker iz raznih vzrokov in številnih drugih opravil skoro ne bo mogoče izvesti večkratnega škropljenja pred cvetenjem in po tem, nam ne preostane drugega kot sedaj, ko je na vrtu še malo dela, z zimskim škropljenjem napasti škodljivce, da jim prizadenemo odločilni udarec. Če so škodljivci že vnaprej oslavljeni in je njihovo število razredčeno, je boj z njimi v novem letu že skoro izpadel v našo korist. Če bosta sledili zimskemu škropljenju še dve vegetacijski škropljenji z »E 605«, Metasystox, Gesarol ali sličnimi škropivi, bo navadno že zadosti za zagotovitev dobre, zdrave sadne letine.

V zimskih mesecih, v teku katerih je mogoče škropiti pri temperaturah pod ničlo prav tako kot pri temperaturah nad ničlo, je dovolj časa za temeljito škropljenje sadnega drevja in grmičevja. Pred tem

je treba seveda drevje in grmičevje obrezati. To zimsko škropljenje ne bo nikdar zaman, če bomo drevesa in grmičevje dobesedno oprali s škropivi. Škropljenje ima pomen samo, če so vsi deli drevesa in grma mokri, da kaplja od njih. Drugače bi ne bilo mogoče priti do živega pajčevinam in jajčecem insektov v vilicah vej, lubju in brstičih do vratu korenin. Omenjena škropiva pa opravijo svoje delo temeljito, če z njimi ne štedimo. Ta sredstva, ki so preizkušena, prodrejo skozi lupine jajčec ali skozi ščitke insektov ter jih ugonobijo. Z zimskim škropljenjem je mogoče pokončati te škodljivce do devetdeset odstotkov. Če pa je sadovnjak okužen s škodljivci, bo treba izvesti še eno škropljenje potem, ko bo drevje odcvetelo. S tem bodo uničene še ličinke. Dobra sredstva za zimsko škropljenje so: Paramerol, Petrisan, Pommersol, Dytrol in Abodrin in druga.

Zimsko škropljenje je treba izvesti še preden začnejo brsti nabrekati.

KMETJE POZOR!

Šivalne stroje znamke Rast & Gasser, Jax, Gritzer, Necchi (izgov. Neki) in Anker, pralne stroje, peči in štedilnike — naročite najceneje pri domačemu podjetju

JOHAN LOMŠEK

Zaloga raznih strojev, vozil, radioparatorov, šivalnih strojev, kakor vsah električnih predmetov. Plačilne olajšave! Zahtevajte cenike! Naročene stroje dostavim na dom.

Gradnja gnojšč in silosov

Kdor ima namen letos napraviti gnojnične jame in silose ter pri tem uporabiti normirane jeklene opaže, naj to takoj javi Koroški kmetijski zbornici, oddelek za rastlinstvo, Celovec, Museumgasse 5, ali pa pristojni kmečki zbornici.

S pravočasno prijavo si bo zagotovil, da bodo strokovnjaki takoj na licu mesta te gradnje projektirali in bo spričo tega lahko še pred pričetkom spomladnih del na polju, izkopal jame in pripravil gramoz.

Z uporabo jeklenih normiranih opažev se prihrani opažni les, gradbeni material in tudi precej časa. Spričo tega se znašajo tudi gradbeni stroški. Če bodo v teku leta nudili doklade, bodo tozadevne gradnje avtomatično upoštevali. Razen tega pa nudi Gradbena zadruga vsakemu interesentu za tozadevne gradnje precej olajšave pri plačilu. Če naplača interesent okoli 25 odstotkov gradbenih stroškov pred pričetkom gradnje, lahko odplača ostanek šele ob koncu leta.

Jeklene opaže lahko uporabimo za gradnjo gnojničnih jam (okroglih ali štirikotnih s betonskim pokrovom), kalužnic, rezervoarjev za pitno vodo ali za vodo za gašenje ter silosov (silažnih in za krompir).

Darujte za fiskovni sklad!

Našim gospodinjam

Kako naredimo copate

Vsaka žena, ki ima vsaj malo smisla in veselja za šivanje, lahko sama brez večjih stroškov napravi sebi in družini tople in lične copate. Blago je lahko eno- ali večbarvno. To je odvisno od okusa oziroma od blaga, ki ga imamo na razpolago. Ni nujno, da je blago novo. Porabimo lahko dele starih volnenih ali flanelastih oblek, ki že ležijo na kupu odsluženih tkanin. Kupiti si moramo samo klobučevino (filc) 1—1½ cm debeline, ki jo rabimo za podplate.

Najprej napravimo kraj iz papirja in sicer za podplate. Velikost prednjega in zadnjega dela je odvisna od velikosti podplata oziroma noge. Ko smo ukrojile podplat, ga prešijemo z močnim sukancem ali z drobnimi vrvice; s tem ga napravimo trpežnejšega. Nato si odrežemo 3—4 cm širok trak, s katerim bomo obrobile klobučevinast podplat. Če nimamo klobučevine, tedaj sestavimo podplat iz zaključevine ali iz raznih drugih krp, ki pa jih mora biti precej, da je podplat dovolj debel. Podplat, ki je sestavljen iz krp, moramo še prav posebno gosto prešiti z močnim sukancem.

Nato si ukrojimo prednji in zadnji del. Gornji del in podloga se krojita enako veliko. Vmes podložimo toplejše blago, da nas ne bo zeblo v copatah. To velja za prednji del. V zadnji del pa moramo vložiti trdo blago (jadravino) in vse skupaj prešijemo. Šive napravimo dolge s strojem v razdalji 1—1 cm. Skupna širina šivov naj ne bo širša kot 6 cm. S tem, da smo vložile jadravino med gornje blago in podlogo, smo dosegle, da stoji zadnji del pokoncu in tako copat ne pohodimo zadaj.

Gornje robove prednjega in zadnjega dela obrobimo z drugobarvnim blagom in s tem napravimo copate bolj ljubke. Preden prednji in zadnji del sešijemo, moramo s trakom premeriti obseg podplata in prav isti obseg mora imeti sešiti prednji in zadnji del copata. Ko smo prednji in zadnji del sešile, prišijemo še na spodnji rob gornjega dela ozek, primerno močan trak. Navznotraj zapognjeni rob traku, ki smo ga prišile na spodnji del copata, prišijemo na gosto s sukancem k podplatu.

Da pa bodo copati trpežnejši, si na podplat prišijemo usnje ali gumijast podplat. Na gornji zadnji del copata prišijemo še zaponke za zapenjanje copat.

Kulturna manifestacija v Celovcu

Obračun prosvetnega dela

Lepo jutro je napovedovalo sončen dan, ki je privabil v Celovec rojake iz vseh treh dolin, da se udeležijo občnega zbora »Krščanske kulturne zveze«. Niso polnili velike Kolpingove dvorane le naši prosvetni delavci, temveč ljubitelji slovenske pesmi in besede sploh. Med številno našo duhovščino je prisostvoval občnemu zboru ter kulturni prireditvi tudi mil. gospod kanonik Aleš Zechner. Skoraj 40 delegatov in delegatinj Katoliških prosvetnih društev ter Farnih igralskih družin je zavzelo prostor v prvih vrstah.

Za začetek je zapel globaški pevski zbor zelo občuteno pod vodstvom gospoda Janeza Petjaka Prešernovo »Zdravljico«. Mahoma si je trideset članski pevski zbor osvojil dvorano ter ustvaril z ubranim petjem slavnostno razpoloženje. S pesnikom smo izpovedali v srcih in mislih: »Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan...« Da, s pesmijo »Zdravljica« smo hoteli na občnem zboru potrditi, da smo za mirno sožitje in spravo med narodi, še prav posebno med narodoma sosedoma.

Nato je sledila prav za to priliko zložena pesem naše vedno mladostne Milke Hartmanove:

Zbrani smo, da skupno proslavimo dan,
ki praznik naš je mnoga desetletja že,
ki razvedri nam dušo, zveseli srce —
saj tu odložimo bremena in želje;
račun oddamo vsi od dela, ki veleval ga je stan
in kar bil mož storiti je dolžan.

Občni zbor, pristan našega čolnčiča,
ki plul je leto dan prepoln neplačanega dela
in zdaj se veseli ga srenja cela,
ko pokaže nam uspehe dela, žrtvovanja,
nas pripelje v jasne dni spoznanja,
da kulturni delavec je najbolj plačan
brez beliča.

Naš korak naj gre navzgor do idealov,
ki pokazali so nam jih dedje in očetje:
da mater naših vera, govorica, petje
so kašpot edini v jasne duove,
kjer ohranimo si neoskrunjene domove,
cerkve ter značajne hčere in sinove.

Po deklamaciji je v napolnjeni veliki Kolpingovi dvorani pozdravil številne delegate, prosvetne delavce ter goste predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik. Dejal je: »Redni občni zbor nas poziva k izpraševanju vesti. Vprašati se hočemo, ali in kako smo izpolnili sklepe zadnjega občnega zbora, ki je bil pred 15

Najvišja zgradba na svetu

Že od časov babilonskega stolpa so arhitekti in inženirji tem bolj cenili kako stavbo, čim višja je bila. Najvišja stavba na svetu je nebotičnik Empire State v New Yorku, ki je visok 381 m. Verjetno pa mu bo prvenstvo odvzeto. Rusi hočejo zgraditi televizijski stolp, ki naj bi bil visok 469 metrov. Zgradba naj bi bila sestavljena iz 200 votlih montažnih delov iz armiranega betona, ki bi jih med seboj spojili s specialnimi jeklenimi elementi. Dve dvigali bi vozili obiskovalce na razgledno ploščo, ki bi bila v višini 400 metrov. Na tej terasi bi bila 69 visoka antena, ki bi oddajala spored v belo-črnem in v barvah.

Nekaj o zaspanosti

Zdravniki sodijo, da je hudih zaspancev precej več, kakor na splošno mislimo. Takih namreč, ki zaspe pri jedi, ob knjigi, med pogovorom, v banji, pri volanu. To bolezen, ki jo navadno prej ugotove sorodniki, imenuje medicina narkolepsija.

Eden izmed najtežjih problemov je, da zaspe med vožnjo za volanom. Mnogi se temu izognejo tako, da vozilo ustavijo in malo zadremajo. Drugi so takoj budni, ko voz preneha peljati. Tretji si s pravo kavo preganjajo spanec.

Druga oblika te bolezni je spalna paraliza. Navadno napada bolnika tedaj, kadar leže v postelj, ali kadar se prebudi. Žrtev se nenadoma zave, da se ne more več gani ali zakričati, čeprav čuti, da je zbudena. Nekoga je ta bolezen zajela, ko je v postelji kadil. Čutil je, kako ga žge v prste, a cigare ni mogel odložiti.

Za ozdravljenje take bolezni je treba natančnih opazovanj, pregledov; šele potem se dá določiti diagnoza in bolezen zdraviti.

meseci, in kako smo vobče skušali uresničevati cilj KKZ, se pravi kako smo negovali in pospeševali kulturno življenje našega življenja na Koroškem v smislu statuta — na krščanski podlagi.

Ob pogledu nazaj lahko z mirno vestjo ugotovimo, da je KKZ v minuli prosvetni sezoni zadnjega leta z vso resnostjo in vestnostjo upoštevala predloge zadnjega občnega zbora prav tako kakor si je prizadevala, da bi prišlo naše kulturno, prosvetno delo spet en korak naprej, napredovalo na vseh področjih našega kulturnega življenja. Z veseljem smemo beležiti celo vrsto lepih uspehov, ki so sad dobre volje in velikega, neugonobljivega idealizma vseh naših sodelavcev — bodisi v centrali, v zvezi-nem odboru, bodisi v naših delavnih društvih in udruženjih, ki so včlenjena v KKZ. Vsem marljivim kulturnim delavcem naših društev in farne mladine kakor tudi zvezinemu odboru izrekam v imenu KKZ najlepšo zahvalo in iskren »Bog lonaj« za vso zgledno poztvovnost, vso skrb in ves trud pri prosvetnem delu.

»Bog plačaj« pa kličemo še v grob č. g. župniku Jožefu Piceju, ki ga je zavrtna bolezen v zadnjem letu tako nepričakovano iztrgala iz naše srede. Z njim smo izgubili enega izmed naših najboljših prosvetnih delavcev. On je stal l. 1953 ob zibelki KKZ ter jo je vodil 4 leta kot predsednik do zadnjega občnega zbora. Ohranili ga bomo v trajnem spominu. Hvaležno pa se spominjamo na tem občnem zboru tudi še rajnega župnika Sekola, prav tako vnetega kulturnika, ki je z župnikom Picejem vred legel v zadnjem letu k večnemu počitku. Oba sta šla v večno domovino po zaslužen plačilo. Prosimo, da s polminutnim molkom v tihi molitvi počastimo njun spomin. Gospod jima daj večni mir in pokoj...!»

Pestra kulturna žetev

Nato je nadaljeval gospod predsednik s svojim bogatim pregledom prosvetnega dela v preteklem delovnem letu. Videli smo, da se je zavzemala »Krščanska kulturna zveza« za dosego čim večjega vpliva na širše množice našega ljudstva. Organizirala je vrsto večjih osrednjih kulturnih prireditev, pri katerih je sodelovalo več društev in kulturnih skupin.

Nadvse pester pa je bil pregled prosvetnega dela, ki ga je vršilo v preteklem letu 20 v »Krščansko kulturno zvezo« včlenjenih društev in kulturnih skupin. Vse sad podrobnega in sistematičnega dela!

Svoj obširno zasnovani govor pa je zaključil prof. dr. Pavle Zablatnik z besedami: »Gojiti kulturo — duhovno, duševno in srčno kulturo našega ljudstva, to je vzvišena naloga KKZ in včlenjenih ji kulturnih, prosvetnih društev in kulturnih skupin farne mladine. Vzgajati naš rod v domačem duhu, v povezanosti z vsemi izročili, ki so bila sveta našim prednikom in ki jih moramo čuvati kot dragoceno dediščino, to mora biti cilj našega kulturnega dela. Igre za naše odre naj bodo takšne, da nas bodo duhovno in duševno bogatile in plemenitile naše srce. Naša pesem pa naj s svojim mehkim zvokom in svojo ubrnostjo raztopi vse ločilne stene od človeka do človeka, od vasi do vasi, od naroda do naroda. Harmonija naše pesmi naj nam bo simbol, prispodoba sporazumnega, harmoničnega, skupnega kulturnega dela za naše visoke ideale, ki so: MATI, DOMOVINA, BOG.«

Tajnikov govor

Izvajanja gospoda predsednika so bila sprejeta z burnim odobravanjem, nato pa je spregovoril tajnik »Krščanske kulturne zveze« prof. dr. Valentin Inzko o kulturnih prilikah, v katerih živimo koroški Slovenci. Baval se je podrobno s šolsko problematiko v deželi ter z drugimi kulturnimi vprašanji v zvezi s členom 7 državne pogodbe, o katerih danes žal še ne moremo reči, kdaj bodo rešena. Govornik je dejal:

»Koroški Slovenci vemo le to, da bi našega naroda v deželi ne bilo več, če bi narod v preteklosti čakal križem rok na pravice, ki so se delile pri nas presneto enostransko. Narod se je tega zavedal, da je rešitev v prvi vrsti v samopomoči. Ta zavest je prevečala v preteklih desetletjih

slehernege vaškega prosvetnega delavca, ki je vedel, da se kot igralec, režiser, knjižničar, pevovodja, pevec, dopisnik, žrtvuje pri svojem delu za ugled in veljavo materine govorice v deželi. Zato velja tudi za bodoče: Le toliko, kolikor bo v nas še narodne samozvesti in pripravljenosti za prosvetno delo ter narodno vzgojo v družini, društvih in drugih kulturnih skupinah, bo uživala naša slovenska beseda v lastnih in nemških vrstah ugled, ki ji gre.

Prosvetno, rekel bi, kulturno delo, gledano v tej luči, dobi tako globlji pomen. Kajti igralec ne nastopa na odru le zaradi tega, da bi pokazal svoje igralske sposobnosti, pevec ne le zaradi svojega lepega glasu in veselja do petja, knjižničar ne vrši svojih odborinskih poslov le, ker je prevzel gotovo odgovornost pred člani društva, ampak zato, ker pomaga vzbujati ljubezen in spoštovanje do našega materinega jezika, ki bi moral imeti pač na Koroškem isto življenjsko pravico kot nemški jezik. Isto tako se bo poverjenik slovenskih publikacij pri svojem delu zavedal, da ne širi slovenskega tiska po naših domovih zato, ker je bil pač od nekoga naprošen, ampak spet zaradi tega, da je potom naših glasil čim več članov naše narodne družine v Zilji, Rožu in Podjuni povezanih v nerazdružljivo narodno občestvo.

Tako očetje in matere ne bodo govorili s svojimi otroki slovensko le zato, ker so tudi njih starši z njimi govorili le slovensko, ampak predvsem zaradi tega, ker se v polni meri zavedajo, na to bi morali mi vsi misliti, da se ne odloča bodočnost slovenskega jezika v deželi v šoli, ampak v naših družinah. V prvi vrsti je torej od nas odvisno, v kolikšni meri bodo naše vasi ohranile še slovensko lice. Razume pa se, da ne bomo nehali opozarjati na nerešeno narodnostno vprašanje v deželi. Cankarjev hlapec Jernej bo tudi v naprej z neomahljivo odločnostjo terjal svoje pravice, vendar se pri tem zavedajoč, da je usoda naroda v bistveni meri odvisna od naše samopomoči.

Tako na današnjem občnem zboru Krščanske kulturne zveze lahko z veseljem ugotavljamo, da se začenja predvsem mladina vedno bolj zavedati nalog, ki so ji ob tej samodejavnosti stavljeni. Naše prosvetno delo se je v zadnjem delovnem letu prav po njeni zaslugi ugodno razvijalo. Naša Katoliška prosvetna društva ter Farne igralske družine so pridno na delu ter zdravo tekmujejo med seboj.

Vodstvo Krščanske kulturne zveze se bo tudi v bodoče trudilo, nuditi včlenjenim društvom in igralskim skupinam čim večjo pomoč. V zadnjih tednih je bila dogotovljena tudi naša pisarna, tako da bo mogoče vpeljati spet redne uradne ure. Centrala pa bo se potrudila ustreči društvom tudi z govorniki ter lokalnimi prosvetnimi sestan-

Mladina z močno voljo

Volja je sposobnost, hoteti, se odločiti. Vendar volja sama ne presoja in ne izbira: ona se glede tega zanese na razum, čigar naloga je razmišljati in presojati vrednost tega ali onega.

O volji pravijo, da je šibka ali močna. Če hočemo uspešno vršiti naloge, ki jih zahteva od nas življenje, je treba vztrajnosti, doslednosti, čuječnosti, drznosti in takta. To so lastnosti močne volje.

Vztrajnost je lastnost, ki omogoča, da pri odločitvi vztrajamo in ji kljub težavam in oviram ostanemo zvesti.

Doslednost je lastnost, s katero vršimo vse za dosego cilja potrebne naloge.

Čuječnost je lastnost, ki nas usposablja, da priložnost, ki jo spoznamo za potrebno ali koristno, kot tako takoj opazimo.

Drznost je lastnost, ki usposobi voljo, se takoj odločiti. Drzen človek vztraja v odločitvi; če so ovire na poti, jih hoče premagati ali odstraniti. Vsako priložnost takoj zagradi in porabi.

Velikodušnost je pripravljenost, vzeti nase žrtve in se, če gre za cilj, marsičemu odpovedati.

Vse te lastnosti skupaj dajo glavno lastnost, ki ji pravimo moč. Volja, ki ima vse te lastnosti, je močna. Močna volja je človeku mnogo bolj potrebna nego bister um. Bister um človeku pomaga, da se hitro znajde; napravi načrte in najde sredstva, ki naj ga privedejo k cilju. Toda če nima močne volje, mu vse to nič ali malo koristi; tudi

ki. Vez med centralo na eni in družbi ter igralskimi družinami na drugi strani mora postati tako v bodoče še tesnejša. Temu namenu bosta služili tudi prosvetna stran v »Našem tedniku« ter naša kulturna revija »Vera in dome«.

Dr. Inzko je zaključil: »Današnji čas zahteva jasno opredeljenih značajev, jasnih pogledov na življenje, značajev, ki z železno voljo samozavestno in brez strahu žrtvujejo svoje moči za narod, ki nas je po svoji kulturi oplemenitil in mu ravno zaradi tega toliko dolgujemo.

Koroški Slovenci smo stopili letos z organiziranim prosvetnim delom v drugo petdesetletje. Vedimo, da bo v narodu življenja le toliko, v kolikor ga bo v nas samih. Zato velja tudi za naprej: Rešitev našega narodnostnega vprašanja je v vztrajnem, predvsem prosvetnem delu. Torej složno na delo!»

Tajnikovo poročilo so sprejeli navzoči z velikim navdušenjem. Nato pa je podal svoje poročilo še blagajnik Alojz Gregorič.

Sledile so volitve, pri katerih je bil soglasno potrjen stari odbor, in sicer so bili izvoljeni: prof. dr. Pavle Zablatnik za predsednika, Janko Tolmajer in Janko Olip za podpredsednika, dr. Valentin Inzko za tajnika, preč. g. Vinko Zaletel za tajnikovega namestnika, Alojz Gregorič za blagajnika ter Milka Hartman in Baumgartner Miha.

Nastop Globašanov

V drugem delu popoldanskega programa pa so nastopili člani »Katoliškega prosvetnega društva« v Globasnici. Mnogo smo že brali o požrtvovalnih pevcih in igralcih iz Globasnice in Štebna. Sedaj pa smo jih sami slišali in videli v Kolpingovi dvorani v Celovcu. Postregli so nam z lepim šopkom narodnih pesmi rojaka Franca Ledra-Lesičjaka. Jezikovno in vsebinsko so jih mogli podajati najbolj pristno. Pevski zbor je z gotovostjo vodil gospod Janez Petjak, kateremu k tako dobremu pevskemu zboru res lahko iz srca čestitamo.

Člani »Katoliškega prosvetnega društva« v Globasnici pa so nas nadvse presenetili tudi z igro »Zlatorog«. Mnogo Podjunčanov jo je že videlo v Globasnici in ob gostovanjih v okoliških krajih. Tokrat pa se je lepota pravljicne igre predvajala v deželni metropoli. Vsak, ki je imel kdaj opraviti s kako igro, se je čudil veliki požrtvovalnosti, igralski spretnosti, pristrčnosti ter dobri volji, ki so jo dokazali s svojim nastopom igralci. Vsa čast in še javna zahvala članom »Katoliškega prosvetnega društva«, posameznikom in voditeljem, pevovodji in pevcem! Naj bo njih idealizem vzgled tudi drugim kulturnim društvom širom domovine.

Globašani so želi tako ob petju kot igranju z močnim aplavzom zaslužen priznanje občinstva.

Odhajali smo od občnega zbora v pričanju, da se mladina z veliko ljubeznijo oklepa kulturnih vrednot.

Kako se odloča volja

Razum vidi cilj, nalogo, predmet; spozna, uvidi, za kaj gre. Morda je celo več stvari, n. pr. več poti, načinov, ki vodijo k cilju; več predmetov, ki bi jih bilo mogoče doseči.

Za cilj, nalogo, predmet, pot govorijo različni razlogi, motivi. Naloga razuma je, da jih čim več pritegne, da krepkeje izbere in z njimi podpre to, za kar naj bi se volja odločila.

Pogosto se zbude še čustva, ki se vnamejo bolj za eno kot za drugo; če se to zgodi, je odločitev lažja in se bo volja bolj gotovo odločila za tisto, v čigar prilog govore čustva.

Sklep

Človek je toliko vreden, kolikor ima volje do napore. Življenje je resno, pot v nebeško kraljestvo je ozka in strma in le silni jo obvlada. Od življenja ima korist le tisti, kdor si prizadeva vestno vršiti naloge, ki jih stavi nanj življenje. Za to pa je potrebna močna volja. To si je treba privzgojiti in iti na delo takoj, še danes!

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Orglice

Morje ljudi valovi v žgoči vročini. Dušič prah se vzdiguje za vsakim korakom. Sejem je. Ob cesti so se razkošili trgovci, po stajah so razgrnili svojo šaro. — Kakor site šoge v jeseni hreščiijo prodajalci; sitne čeče vsiljujejo židanino; moški z rdečim fesom na glavi hvalisa pijačo. Ves vinski in gobezdav je; zrak zavdarja po močnem žganju, mlado in staro trosi denar. —

Petrij je prvič na sejmu. Toliko bogastva še ni videl nikjer. Ljudje z veliko žlico uživajo življenje; v gneči se stiskajo, prerivajo, se izogibavajo. Fant plava v množici. Z očmi požira kramo za kramo; tu so žoge, nožci in tam so orglice. Saj res, orglice; skoraj bi pozabil nanje v vrvenju; nikjer še ni vprašal zanje. Požene se na prste in mežika v kramarja:

»Imate orglice...?«

»I, dostil! Kakšne pa bi rad, dragec?« — Zelo prijazen je kramar, vsi so. Petrij ve, da radi denarja; že se stegne po pisani škatlici. Petrij mu sledi z očmi, srebrnina se zalesketa; potem izbira: obe sta mični. Slednjič reče:

»Takšne! Bi mi jih dali...?«

»Kaj, zastonj...?« — Odločno maje kramar z glavo.

»Nič nimam, gospod! Mamo imam, pa je bolna, hudo bolna!«

»Kaj še...! Da bi te cucek...!«

»Za božji lon mi jih dajte! Zaigral bi ji na orglice; tako rada sliši, pravi. Veste hudo je bolna...!«

»Kaj me briga...! Sitna ta beraška žlota! Po kozlu smrdiš, fantiče!«

Kramar zamahne z roko, kupci se zasmejijo. Fantu stisne srce. Dan že leze v zaton. Kmalu se vrne, je obljubil mami. Ni ji povedal, da prinese orglice; iznenadil bi jo rad, vesela ga bo, ne bo umrla. — Zdaj pa vidi fant, da je vse zaman. Tedaj se mu porodi nova misel; skoraj se je prestraši. Menda je greh, grd greh? Strogi so ljudje, Petrij pa ljubi mamo; njej na ljubo je.

»Jih pa plačam, če mi jih nočete dati! Koliko stanejo...?« pravi sladko. Kramar nezaupljivo potegne svoje košate obrvi kvišku. Zvit fantiček je, si misli, zdaj pa naenkrat ima denar. Glasno pove ceno; fant se itak ne razume na denar.

Petrij z glavo pokima, češ, da je razumel in vpraša: »Smem poskusiti...?«

»Pa poskusi...!« se smeji bahavo kramar in mu pomoli orglice. Petrij jih pograbí, prsti se mu tresejo, pogleda jih, nato pa plane od stojnice, kakor splašen zajec šine skozi mlado žloto. Kramar srdito vpíje za njim, Petrij pa beži, beži...

Ni daleč domov, sapa mu je vroča, s čela mu polzijo kapljice v oči. Orglice stiska krčevito v rokah.

»Kaj, mama, te zelo boli?«

Mama nič ne reče. Utrujena je videti,

nemo spi na postelji. Petrij ne zameri, preveč srečen je. V sobi je mrzlo, fant naglo nalomi drobilja; potem ga naloži in prižge. Ogenj zaprasketa v štedilniku; topleje postaja; tiho pristavi stolček k postelji. Nato sede; mama se še ni zbudila; naj se odpočije, uboga, je kar prav Petriju. Zagodel bo pa vseeno, tiho seveda; mislila bo mama, da sanja. — Saj res, še poskusiti ni utegnil, kako pojo orglice? — Zdaj jih pristavi k ustom; prvi, tenki glas zazveni, fantu zagori obraz kakor binkoštna potonika. Boljših še ni imel, nato pride iz orglic otožna melodija:

»Ena ura je skrita,
morebit lih nocoj...!«

Petrij preneha. Sam ne razume zakaj mu je ravno ta pesem prišla na misel. Zadnja je bila, ki jo je pela mati. Pa čudno: mati še vedno spi? Fantu se zdi, da se je nasmehnila. O, gotovo se ji o krilatih angelcih sanja! — Petrij ji privoščí. Skloni se na njeno uho, komaj slišno žvrgolijo orglice:

»Ena ura je skrita
morebit lih nocoj.
Nobeden prijatelj
ne pojde z menoj!«

Nebeško sladko mora doneti v njenih ušesih, je Petrij prepričan. A mamica kar naprej spi. Dela se, kakor da bi ne čula,

Juhe, pojdam v Škuf'če!

(Izlet po lepem koščku Koroške)

Juhe, pojdam v Škuf'če,
juhe s Škuf'č pa v Poprače,
juhe, s Poprač v Pinjo ves,
juhe, k Mojčiji v ves.

Tako pravi lepa narodna pesem, ki jo je prešerno zapel mladi fant ob Vrbskem jezeru. In prepeval jo je, ko je šel proti Škof'čam, Prapročam v Pinjo ves. Tja ga je vleklo, nekaj, kar mu je srce v hladnih poletnih nočeh napolnjevalo z nemirom, da tudi po trdem delu ni mogel spati, da ni mogel ostati doma. To je bila ljubezen do Mojčije; mora k njej, da malo pokramlja s svojo ljubo.

Tudi jaz sem v mladih letih rad prepeval to pesem. No, Mojčije nisem dobil za ženo, sem pač imel smolo, pa saj so Urške prav take. In vendar mi je v srcu ostala želja, da bi si enkrat ogledal te vasice med Vrbskim jezerom in Dravo. Tam, kjer je »Hanzej ta najmvajši Mojco vendar za ženo uzeu, al' presneto se je ujeu.« Prav gotovo mu je že ves čas primanjkovalo denarcev, saj je že koj pri poroki, »ko jo je pölov ok'l oltarja — vprašal — Mojci, al' maš koj dnarja?«

jo pa tudi privlačnost tega asteroida pritegnila nase.

Predsednik Barbicane je hitro razumel posledice teh treh možnosti: v vsakem primeru bi se poskus ponesrečil. Tovariša sta molče gledala v vesoljstvo. Bližajoča se plošča se je čudovito večala in zaradi optične prevare je bilo videti, ko da drvi krogla proti njej.

— Tri sto medvedov! je zaklical Michel Ardan, vlaka se bosta srečala!

V nagonu samoobrambe so potniki odskočili od okna. Zajel jih je nepopisen strah, ki pa ni dolgo trajal. Samo nekaj sekund. Asteroid je švignil mimo krogla v daljavi več sto metrov in izginil ne toliko zaradi hitrega leta, ampak zato, ker se je nasprotna plast njegove oble takoj spojila s popolno temo vesoljstva.

— Srečno pot! je zaklical Michel Ardan in si globoko oddahnil. Kaj! Neskončnost ni zadosti velika, da bi se mogla takale uboga krogla sprehajati po njej brez strahu. No, kaj takega! Kaj je pravzaprav ta domišljava obla, ki bi nas bila kmalu prekućnila?

— Jaz že vem, je odgovoril Barbicane.

— Zlomka! Ti pa res vse veš.

— To, je dejal Barbicane, je navaden meteorolit, ki pa je tako ogromen, da ga je zemeljska privlačnost prisilila k vlogi satelita.

— Ni mogoče! je vzkliknil Michel Ardan. Pa ne da bi imela zemlja dve luni,

presneta mamica; kako je navihana! Petrij se ji vrže okoli vratu:

»Mama, tako sem vesel, da imam orglice! Ti pa spiš!« — Kaj bi li rekla k orglicam, šine v fanta; morda bi jokala? Vse ji hoče povedati, da se le zbudi. Njene ustnice so rahlo odprte. Petrij pritisne svoje majhne na njene. V tem trenutku spreleti fanta strašna slutnja, srce mu otrpne v nemi grozi: njena usta so mrzla, trda, ledena; zdaj šele opazi: njeno čelo je belo kot vossek. —

»Mama, mrtva si!« zavpije malček. Svojo glavico zagrebe v njene prsi in bolno zaveka.

»Mama, reci, da nisi mrtva!« prosi in lomi z rokami. S poljubi jo obuja k življenju; mamica se ne gane. Orglice padejo na tla; fantu se zdi, da čuje odmev:

»Ena ura je skrita,
morebit lih nocoj...!«

Potem pobere orglice, v stolpu udari bat na zvon: večernico zvoni. Petrij zvona ne čuje; smrtno bolan tava nazaj na sejmišče:

»Tu imate orglice!«

»Čakaj, ti, lump...!«

»Mama je mrtva! Zdaj jih ne rabim več!« de tiho. Potem se obrne in koraka počasi nazaj. Kramar se zamisli, dolgo gleda za njim. —

F. L.

No, in kakor so vse ženske, je najbrž tudi Mojci bila prvo leto z vsem zadovoljna. Pozneje pa je že hotela obleči Hanzijeve hlače, kar si ji je brčkone tudi posrečilo, ker on toži naprej v pesmi:

»Lan s'm jöj kupu cokle lesene,
litos že hoče imet črivle s'knene;
lan s'm jöj kupu funt'č m'sa,
litos me žuha že za cel'ha vola.«

Hanzej pa je bil menda dober mož in je Mojci kupil vse, kar si je pozelela. Zanj seveda ni nič več ostalo, ko pa je vse šlo na Mojčijo. Pa kljub temu je ostal veselega srca:

»Juhe, n'č, n'č na di,
juhe, da glih dnarcev ni,
juhe, sem zadöl ta
še zmiraj vesel'ga srca.«

Bilo je v mesecu oktobru, ko sem se odločil, da naredim izlet v kraje, kjer je Hanzej hodil k tej Mojčiji v vas. Da bi si jih pa ne ogledoval sam, sem vzel še ženo s seboj, ki je prav rada šla. Gosta jesenska megla je pokrivala Rožno dolino, ko sva se v

kakor Neptun?

— Da, prijatelj moj, dve luni ima, čeprav ji prisojajo samo eno. Tudi ta druga luna je razmeroma tako majhna in se giblje tako hitro, da je prebivalci zemlje ne morejo videti. Francoski astronom Petit jo je na podlagi nekih motenj našel in izračunal njeno gibanje. Po njegovih opazovanjih se zasuče na meteorolit okoli zemlje v 3 urah in 20 minutah. Zato mu je potrebna čudovita hitrost.

— Ali vsi astronomi, je vprašal Nicholl, priznavajo obstoj tega satelita?

— Ne, je odgovoril Barbicane, ampak če bi se srečali z njim kakor mi, ne bi več dvomili. Saj res, spomnil sem se, da s pomočjo tega meteorolita, — ki bi nam presneto zagodel, če bi zadel ob nas — lahko izračunamo naš položaj v vsemirju.

— Kako pa? je vprašal Ardan.

— Ker je njegova razdalja od zemlje znana, in tam, kjer smo ga srečali, smo bili oddaljeni od zemeljske površine natanko 8140 kilometrov.

— Nad 8000 kilometrov! je vzkliknil Ardan. Naj se poskrijejo v zemljo vsi brzovlaki tiste klavrne oble, ki ji pravijo zemlja!

— Jaz tudi mislim, je odgovoril Nicholl in pogledal na svoj kronometer, ura je enajst in ameriško celino smo zapustili komaj pred 13 minutami.

— Samo 13 minut letimo? je rekel Barbicane.

(Dalje)

hladnem jutru odpeljala s kolesi. Na Žihpoljah se je že prikazalo sonce in pod njegovimi žarki, ki so vedno jačje prodirali skozi meglo, je postala vožnja prijetnejša. Pri železniški postaji Kotmara ves sva zapustila glavno cesto in jo po bližnjici ubrala proti Vetrinju. Kmalu sva zagledala močnóni samostan, ko ga obdaja debelo zidovje in priča o nekdanji moči in slavi njihovih lastnikov. Vendar poslopja že tu pa tam načtenja razpad, ki kaže, da so se časi spremenili. Tudi moderne stavbe v bližini pričajo o tem. Le starodavni hrasti pošumevajo kot nekoč.

Po stranski poti sva skozi gozdiček zopet prišla na glavno cesto, ki vodi proti Hodišam. Med visokimi, vitkimi smrekami so se vlačile še zadnje megle in izginjale v nič. Zopet sva se vsedla na kolesa in se lagodno po asfaltirani cesti odpeljala proti Hodišam. Ob obeh straneh te doline se bočijo hribi, v nižjih legah pa je videti zamočvirjene travnike, v katerih se tu pa tam pokaže majhno jezerce. Hiše stoje po hribih, že od daleč jim je videti, da so lepo urejene in tudi polja so skrbno obdelana. Na njih so bili še zadnji poljski pridelki, ki so čakali na spravitev. Ko je zazvonilo k opoldanskemu blagoslovu, sva bila v Hodišah in tudi midva sva se odzvala vabilu k cerkveni pobožnosti. Cerkev ni velika, ampak lepo urejena, glavni oltar je posvečen sv. Mihaelu, tako se mi je zdelo. Po blagoslovu pa sva se odpeljala naprej, ob Hodiškem jezeru, kjer rastejo iz leta v leto nove letne hišice, ki nudijo letoviščarjem v vročih mesecih prijetno domovanje. Toda sedaj so bile zaprte, tudi jezero je bilo zapuščeno. Le dva čolna z ribiči sta se leno pozibavala na skoraj negibni gladini. Ko sva se ločila od jezera, sva prišla na ozko in kamnito cesto, po kateri sva morala počasi in previdno voziti. Odpiral se je nov svet, kajti v teh krajih še nisem bil nikdar. Tudi tu so bile hiše po hribih in dolina je bila močvirnata. Na travnikih se je pasla živina, po cesti pa naju je le tu pa tam prehitel kak avtomobil ali motor. Kričanje otrok in pastirjev je prihajalo z raznih strani. Tako sva prišla do Škofič. Pred neko gostilno sva se ustavila, da si malo odpočijeva. Tam je stalo nekaj starejših ljudi in tudi mladine, ki so se gredli na prijetnem jesenskem soncu in imeli svoje razgovore. Toda najin čas je hitel in morala sva naprej proti Prapročam in Pinji vesi.

Lepi kraji in veseli ljudje žive v teh krajih, ki so rodili tako vedro pesem. Hiše so čedne in po oknih še cvete nagelj. In to je dokaz, da tod še hodijo Hanzeji k Mojcijam v vas.

Moj cilj je tako bil dosežen. Spotoma sva si potem še ogledala št. Ilj, kjer je tudi nisem nikdar bil. Lepa vas stoji ob vznožju skalovitih hribov in gleda proti Dravi. Na desni strani jo pozdravlja z gore cerkvice sv. Katarine, na levi pa se skozi visoka drevesa vidi Humeč. Tudi v št. Ilju je bilo živahno, ljudje so uživali žarke pojemajočega jesenskega sonca, preden pride dolga zima.

Iz gostilne pa je igral »Musicbox« poskočno Avenikovo polko »Na Golici«, ki je prijala mojem ušesom. Ogledala sva si tudi lepo negovano cerkev in pokopališče. Baš takrat so v cerkvi krstili krepkega novorojenčka za Matevža. Ker so bili botri sami moški, jim cela reč ni šla prav od rok, tako da jim je morala celo moja žena priskočiti na pomoč.

Sonce je zahajalo, ko sva se odpravila domov. Dolgi klanec do Sv. Lucije naju je zelo zdelal, kajti večji del poti sva morala riniti kolesi. Toda za ta trud sva bila bogato poplačana, ko se nama je pri Sv. Luciji odprl razgled po vsem Rožu tja do strmih skalnatih sten Karavank. Za trenutek sva obstala v rahlo padajočem mraku. Ko sva se peljala mimo prvih bilčovskih hiš, se je že stemnilo. Pri neki hiši je gospodinja ravno vlekla zaveso na oknu, vendar sva še zadnji hip mogla v razsvetljeni izbi videti križ na steni v kotu. Čez Muškavo, šent Randolph naju je potem pot povedla domov v Rož.

Bil je lep dan, kajti videl sem kraje, ki sem si jih srčno želel spoznati. Škofiče, Praproče, Pinjo vas, zibelko naše lepe domače pesmi. Ni se rodila iz nič. Zapel jo je prvič fant ob Vrbskem jezeru, ko so mu oči objemale lepoto božjega sveta, ki ga je obdajal, srce pa mu je prikipevalo v ljubezni do izvoljenke, danes pa jo poje ves slovenski svet. In živel bo, dokler bodo živel Hanzeji in Mojčije!

Miha

JULES VERNE:

63

Potovanje na Luna*)

— Kaj pa luna? je rekel. Ali ne misli priti na sestanek?

— Pomiri se, je odgovoril Barbicane. Naša nova domovinska obla je na svojem mestu, ampak s te plati je ne moremo videti. Odprimo okence na drugi strani.

V trenutku, ko je hotel Barbicane oditi od okna, da bi odkril lino na drugi strani, je zapazil, da se bliža neki blesteči predmet. Izkazalo se je da je to plošča, katere obseg je bilo nemogoče oceniti. Proti zemlji obrnjena plat je bila živo razsvetljena. Dejal bi, da je to neka majhna luna, ki odbija svetlobo velike. Bližala se je s čudovito hitrostjo in videti je bilo, da se suče okrog zemlje v tiru, ki se križa s potjo izstrelka. Na svoji poti se je ta premičnica sukala tudi okrog lastne osi. Gibala se je torej tako, kakor vsa nebesna telesa, ki tavajo v vsemirju.

— Oho! je vzkliknil Michel Ardan. Kaj pa je to? Neki drugi izstrelak?

Barbicane ni nič odgovoril. Ogromna prikazen ga je presenetila in vznemirila. Kaj, če se bo srečala s kroglo? To bi imelo hude posledice; krogla bi lahko spremenila smer ali pa bi udarec zlomil njen pol in jo vrgel nazaj na zemljo, lahko bi

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

UKVE V KANALSKI DOLINI

(† č. g. Anton Češnja.)

Dne 1. februarja je v Drežnici nad Kobaričdom umrl č. g. Anton Češnja.

Pokojnik se je rodil v Breginju leta 1897, po dovršeni ljudski šoli in gimnaziji se je odločil za duhovniški stan in bil leta 1906 v Gorici posvečen za duhovnika. Po kratki kaplanski službi v Bovcu je prišel za župnika v Ukve v Kanalski dolini, kjer je ostal nad šest let. Duhovska služba ga je povedla še v Log pod Mangartom, v Mirnik pri Čedadu in nato v Drežnico. Med vojno je bil 5 let zaprt, toda po koncu vojne se je zopet vrnil v Drežnico, kjer je ostal do smrti.

Pogrebne obrede je izvršil kobariški dekan, č. g. Ludvik Likar in na zadnji poti je pokojnika spremlilo 47 duhovnikov ter nepregledna množica ljudstva. V nagrobnem govoru je solkanski dekan č. g. Simčič označil pokojnika kot vzornega duhovnika, gorečega domoljuba, ki je bil vsem učitelj in dobrotnik. Vselej je pridigoval ljubezen do bližnjega in je v tem tudi sam drugim dajal zgled. Prav posebno se je razveselil, ko je zvedel, da je sv. oče Janez XXIII. sklical vesoljni cerkveni zbor za zedinjenje z vzhodnimi kristjani, za kar se je pokojnik boril in tudi trpel.

Pogreba se je udeležilo tudi več njegovih bivših faranov iz Ukev pod sv. Višarjami, kjer so plemenitega duhovnika vsi ohranili v lepem spominu.

GORENČE

Teden za tednom beremo v Našem tedniku-Kroniki poročila iz raznih župnij. Tudi pri nas se je nabralo nekaj novic. — Gorenčani so veseli, da imajo zopet stalnega dušnega pastirja in se tako lahko tudi ob delavnikih udeležujejo sv. maše in jih darujejo za svoje drage rajne. — 27. novembra lani smo obhajali dan celodnevne češčenja, ki je lepo izpadel. Pri dopoldnevnih božjih službah so verniki vedno napolnili cerkev, pa tudi popoldanske ure molitve so bile dobro obiskane. P. Jakob je imel dosti dela. Bil je kar utrujen, saj je moral celo dopoldne sedeti v spovednici. Bil pa je kar dobre volje. Našteli smo 160 sv. obhajil, zelo pohvalno je to, da je okrog 50 mož in fantov pristopilo k obhajilni mizi. Tudi zaključna večerna božja služba je bila dobro obiskana. Po tej božji službi so Gorenčani napolnili farno dvorano, kjer je p. Jakob imel predavanje s skriptičnimi slikami o svojem potovanju v Lurd in Fatimo. Pokazal nam je krasne in zelo jasne slike. Ljudje so mu bili hvaležni in izrazili željo, da bi radi še večkrat kaj podobnega videli.

Dne 4. novembra lani smo pokopali Marijo Job, Kartejevo mater iz Srednje vesi. Veliko je trpela v življenju, posebno še v svoji dolgotrajni bolezni in z njo tudi njene domači. Bog ji je naklonil milost, da je pri polni zavesti prejela sv. zakramente za umirajoče. Imela je lep pogreb, saj je bila članica mašnih sester. Naj ji bo Bog milostljiv. — Na Novega leta dan smo slišali v cerkvi, da je bilo lani doma rojenih 12 in 3 drugod, skupaj 15 otrok. Pogreb je bilo 6, med temi pogreb našega prejšnjega dušnega pastirja gosp. župnika Jožefa Mur-na, ki je samo nekaj mesecev pastiroval pri nas in moral prezgodaj umreti. Vsem umrlim naj Bog da večni pokoj.

Poroki sta bili samo dve in sicer je France Urnik (Kajžnikov) poročil Ogradnikovo Radegundo Škorjanc, vdovec Hanzej Sadjak (Krujar) iz Leda je pripeljal na svoj dom vdomo Ano Pietnig, po domače Perdudzevo mamo iz Šmiklavža, da bo kuhala in stregla in pomagala nositi sončne in senčne strani življenja. Letos pa se je poročil na Rudi Franci Kordeš iz Sv. Radegunde z Elizabeto Schorsch. Vsem novoporočencem želimo obilo veselja in božjega blagoslova v zakonskem življenju.

Vse poslane Mohorjeve knjige smo letos lahko oddali. Še zmanjkalo nam jih je. Morali smo okrog 10 izvodov Koledarja in

še nekaj drugih knjig ponovno naročiti. Želimo, da bi tako ostalo tudi za naprej. — Tedensko dobivamo 46 izvodov Nedelje, 32 izvodov Cerkv. lista (Kirchenblatt), 9 izvodov Vere in doma, 24 izvodov Našega tednika - Kronike, pa žal samo 16 izvodov Otroka božjega. Pod pritiskom je bilo lani več otrok odjavljenih od slovenskega pouka. Upajmo, da bo prih. šolsko leto boljše. Volja božja je, da ljubimo in spoštujemo svoj jezik; saj to je jezik ki smo ga prejeli od staršev. Zato se ne sramujmo svojega jezika. Bog nam ga je dal. Potem pa tudi velja pregovor: »Čim več jezikov znaš, tem več veljaš.« Nikomur še ni bilo žal, če je govoril več jezikov, a marsikdo je že imel škodo, če jih ni znal. Zato ljubimo svoj jezik, spoštujemo pa tudi jezik soseda. Obeh se radi učimo, kar nam bo gotovo le v korist.

ST. JAKOB V ROŽU

Začasno so nas zapustili naš č. g. župnik, ki so odšli na že dolgo odlaganje in prepotrebni zdravstveni dopust, da si naberejo novih sil za delo. Bog jim daj čimprejšnje okrevanje!

(Nekaj pustnih spominov)

Snega letos nimamo, vreme je že kar spomladansko, zato je pod toplimi sončnimi žarki tudi pustno razpoloženje bilo precej živahno. Skoraj da bi se lahko merili z Ameriko in Rusijo, ker tudi mi smo streljali rakete.

Brez maškerad in pustnih šem in šal pa tudi pri nas ni šlo. Vrhovni svet pustnih šem v Podgorjah se je menda med seboj sprl in razdvojil. Eni so v Podgorjah počeli svoje norčije, drugi so pa prišli v St. Jakob. Tam so se lotili velikih reči. Izstrelili so lastnega »Sputnika« in »Eksplorera« proti Luni in glej, oba sta jo tudi zadela!

Globoko znižane cene

perila - blaga - volne

pri

L. Maurec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Po tem nezaslišanem uspehu so sklenili, da se bodo v prihodnje sestanki za obravnavanje šentjakobskih zadev vršili samo še na — Luni!

Farna mladina je v pustnem času pridelala dve veseloigri. Bili sta to »Ženin Miha« in »Trije tički«. Druga nam je pokazala, kako se da veselo živeti tudi brez denarcev. Igralci so svoje vloge zelo dobro podali in smeja ni hotelo biti konca. Posebnega usmiljenja pa je bil vreden zabiti krčmar, ki so ga prefrigani gostje opeharili za denar in še za hlače. V odmorih so godci rezali vesele poskočnice, da so stare in mlade srbele pete. Upamo, da bomo te godce še kdaj slišali.

CELOVEC

Razburjenje zaradi veleblagovnice

Celovski trgovci so še vedno vsi iz sebe zaradi nove veleblagovnice, ki jo namerava urediti GÖC (Konsum) v novi palači na prostoru bivše realke v Kolodvorski ulici.

**Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine**

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Priredili so zelo dobro uspelo protestno zborovanje v veliki dvorani Trgovske zbornice, sklenili so tudi, da v soboto zvečer v znak protesta pusté lastne izložbe brez razsvetljave. Ta protestna akcija je skoraj stoddstotno uspela, na prste si lahko preštel izložbe, ki so bile minulo soboto v Celovcu razsvetljene. Povsod je izza steklenih šip zijala tema. V tej splošni temi in tišini sta pa deželna vlada in GÖC podpisala pogodbo o zgraditvi veleblagovnice, ki je bajé postala že pravomočna.

Filmska ocena

=====

Z današnjo številko bo začel naš list prinašati ocene katoliške filmske komisije, v kolikor mu bodo dostopne. V tej komisiji so navzoči res strokovnjaki, ki ocenjujejo novo izšle filme z umetniškega in moralnega vidika. Videli boste, da ti nikakor ne gredo preozko, preje preširoko in boste morda opazili, da se ta ne ujema z državno kritiko, ker povsod se gleda iz drugih vidikov.

Velikokrat se je že govorilo, da sv. Cerkve odobrava film in se tudi zanj zavzema. Ne more pa gledati, da božje darove zlorablja za uničevanje neumrjčih duš. Zaradi tega hoče svoje vernike dosti zgodaj poučiti o tej veliki sili, ki je lahko v blagoslov ali prokletstvo človeštvu.

Pokojni sv. oče so v svojih govorih opomnili na velike naloge, ki jih ima vsak katoličan ob obisku filmov. Njih jasna in odločna beseda mora zajeti tudi nas, kajti vsak vernik je po vesti dolžan držati se pri obisku kina na oceno katoliške filmske komisije. Dolžnost vsakega je to oceno širiti med ljudstvom, da bo zajela čim širše plasti ljudstva in jih oblikovala.

Dobro izkoristimo to oceno in se vsi zavzemimo za nje uresničitev po besedah pokojnega sv. očeta, da naj dobri film postavi »svojo umetnost v službo človeku« za ohranjanje in utrjevanje, ter da dobijo smisel za pravo in dobro.

K temu naj služijo te vrstice in prav posebej pa ocena, ki jo bo prinašal list vsak teden svojim bralcem.

K oceni naj bo še enkrat poudarjeno: da je gledana iz umetniškega in moralnega vidika. Filmi so ocenjeni z rimskimi številkami in sicer z sledečimi stopnjami:

I = priporočljiv za vse;

Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino;

II = za vse;

III = za odrasle in zrelejšo mladino;

IV = le za odrasle;

IVa = za odrasle s premislekom;

IVb = za odrasle z resnim premislekom;

Klavirje ! pohištvo

Franz Kreuzer's Wwe.

KLAGENFURT, Kar dialplatz 1

Vse proizvode JOKA-WERKE

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 23. 2.: 14,00—14,45 Poročila, objave, pregled sporeda. — Za našo vas. — 17,55—18,10 Za ženo in družino. — TOREK, 24. 2.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 25. 2.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 26. 2.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Iz koroške književne delavnice: Kuchling Anton. — PETEK, 27. 2.: 14,00—14,45 Poročila, objave. — Dežela gora, dežela pesmi (2.): Tirolska. — SOBOTA 28. 2.: 09,00—10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,15—18,40 Glejte, že sonce zahaja. (2.) — NEDELJA, 1. 3.: 07,30—08,00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

KUPIM borov les po najvišjih dnevnih cenah. Zamenjam ga tudi za vsakovrstni les, ali za ladijska tla, cement, strešno opeko, za Heraklit ali druga stavbeni material. Johann Žagar, Klagenfurt — Celovec, Rampenstrasse.

V = odsvetujemo;

VI = odklanjamo;

+ = ga priporočamo;

++ = film je res vreden, da si ga ogledamo.

ST. JAKOB V ROŽU

Soboto in nedeljo 21. in 22. februarja: Die Trapp Familie. Zgodba avstrijske baronice Trapp, bivše samostanske novinke, ki v dobi med obema vojnama vodi skozi težave družino s številnimi otroci in kot „pojoča družina“ doseže velik uspeh v Ameriki. (II) Torek 24. februarja: Der Graue Reiter. Film z „divjega zapada“. Neke vrste poklicna šola za ubijanje (IVa).

BOROVLE

Dne 21. februarja 1959: Salzburgerische Erbschaft. Veselogra o nekem znamenitem pevcu, ki si končno pridobi še čedno ženo. Za odrasle in zrelejšo mladino (III).

Dne 22. februarja 1959: Zwillinge vom Zillertal: „Domačinski film“ brez posebnih odlik, pač pa z lepimi slikami planin. Neškodljiva zabava. Za odrasle in zrelejšo mladino. (III).

Dne 24. 2. 1959: Heisser Süden. Film z „divjega zapada“ v neprijetni okolici pustolovske kmetije z lokavim bojem za zlat zaklad in nevarno igro 4 žensk okoli enega moškega. Za odrasle s pridržkom (IVa).

Dne 26. februarja 1959: Mädchenfalle. Dekle, ki hoče postati filmska igralka, podleže pokvarjenemu okolju, a končno vendarle najde pravo pot. Brez pomenben in dolgočasen film, ki ima glavni poudarek na spolzkostih. Za odrasle z resnim pridržkom. (IVb).

Lep običaj za sv. Valentina

Sv. Valentin, čigar god smo praznovali je bil po- božen menih, ki je živel v nekem samostanu blizu Rima in gojil cvetlice. Z veliko ljubeznijo jih je zalival in negoval, zato so bile tudi zelo lepe. Blagodušno jih je potem daroval samotnim, starcem in bolnikom, da so jim s svojo lepoto lajšale težave samote in starosti ter trpljenje bolezni. Pobožni menih je moral položiti končno svoje življenje na oltar vere in umrl kot mučenec. Njegov god dne 14. februarja je v teku časa postal praznik cvetja in posebno v Ameriki se je razvil običaj, da si na ta dan ljudje eden drugemu darujejo cvetje. Tudi v Avstriji postaja ta običaj vedno bolj udomačen.

Na posebni tiskovni konferenci, ki jo je minuli teden priredila Koroška deželna Kmetijska zbornica, je njen predsednik OR Hermann Gruber na kratko označil pomen vrtnarstva v deželi, kjer spada med pomembne kmetijske panoge, nato pa je strokovni referent dipl. ing. Klein orisal delo in uspehe koroških vrtnarjev, ki so lani na mednarodni cvetlični razstavi v Trstu v teški konkurenci z vrtnarji iz sončne Italije dosegli lepe uspehe. Uradni svetnik Mayer je poudaril globlji pomen praznika sv. Valentina.

Res bi bilo prav, da bi se tudi pri nas udomačila lepa navada darovanja rož. Rože sicer niso nikako koristno, ampak lepo darilo, katerega namen ni obdarovancu nuditi kako korist, ampak zgolj čisto lepoto in s tem pripraviti čisto veselje. Kdor ljubi in daruje rože, je gotovo dober človek.

PFAFF Reparaturdienst

SIVALNE IN PLETILNE STROJE

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

**FREMDENZIMMER
Sonderaktion**

Beste Qualität — unschlagbarer Preis
und

MÖBEL-

Wintersehlussverkauf!

VÖLKER-MÖBEL

Klagenfurt, Villacher Ring 45-47. Tel. 57-25

Radlmayer

pomaga varčevati!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYER

BELJAK - VILLACH